

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, február 4.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A vidéki városok és az új adótörvény. Polónyi az adóreform ellen.
- A vágóhidra!
- A fuzió feltételei.
- Arányóra helyett — csokoládé.
- Zsarolási kísérlet egy herceg ellen.
- Herceg Ferencről.
- Polónyi buja.
- Halálba üldözött hivatalnok.
- Jég közé kergetett ketonák.
- Inzultált kulturfanácsonk.
- Tarkaságok.
- Tárca: Jelenet a jégpályán. Irta: Dóra.

A vidéki városok és az új adótörvény.

Arad, február 3

A vidéki városok, ha nem is voltak télenek, az új adótörvények javaslatával szemben nem védekeztek azzal az erővel, a melyet érdekeik megköveteltek volna. Például orvoslatlan maradt a házbéradónak sérelme. Igaz, hogy ez csak a háziurakat, ezt a kevésbé szimpatikus osztályt érinti, de azt hiszem, a vidéki városok érdekei a háztulajdonosok érdekeitől nem választható el.

Figyelmeztettem erre írásban több országgyűlési képviselőt és azok közül első sorban terjedelmesebb emlékiratban azokat, akikről feltételeztem, hogy választóik sorsátszivükön hordva, az adóügy iránt nemesak érdeklődnek, hanem annak hathatós képviselőire

a kellő szakértelemmel, részrehajlatlansággal és bátorsággal bírnak is.

Ma, a döntés utolsó órájában csak a nagyobb vidéki városok házbéradójáról akarok írni és mielőtt azt megtenném, kiemelem, hogy minden törvény rossz, amely az egyenlő teherviselés elvébe ütközik és adótörvények egyáltalában csak akkor számíthatnak a lakosság őszinte támogatására, ha ezek erkölcsi alapra fektetve, a tőke épségben hagyása mellett az abból nyert „csakis valódi” jövedelmet mérsékelt mértékben adózás alá veszik. Ezt pedig, sajnosan, nem tapasztalom a házbéradót tárgyzó reformjavaslatban.

A házbirtok igazságos megadóztatása életkérdés különösen azon háztulajdonosokra nézve, akik házaikat amortizáció útján törlesztendő kölcsön felvételével felépítették.

Hogy a házbéradó a legterhesebb, sokkal terhesebb, mint a földadó és a többi adók, maga a miniszterelnök ismerte be az e napokban az ország-házban tartott beszédében, amelyben sajnálatának kifejezése mellett, hogy többet nem tehet, az eredetileg tervbe vett kivétési százaléknak 1 százalékkal való leszállítását kilátásba helyezte. Mi aradiak tehát oly esetre, ha a házbéradó részleges tárgyalása alkalmával további engedményt kivívni nem sikerül, házaink „nyers és összes” bérjövödelme után 14 százalékos házbéradót fogunk fizetni. Ez bi-

zony nagy, majdnem elviselhetetlen teher. Mert a 14 százalékhoz jön legalább még 20 százalék községi adó, jövedelemadó és különféle mellékszoigalmak címén. Hova fog vezetni ez, arra minden részrehajlatlan gondolkozásu hazafi felelhet.

Nagy fontossággal bír tehát a miniszterelnöknek beismerő nyilatkozata, melynek természetes következménye lesz további engedménynek (14-ről 12-re) a törvény részletes tárgyalása alkalmávali kieszközölhetése oly esetre, ha az országgyűlési képviselők nem hallgatnak. Mert egy miniszter, aki javaslatában az „egyenlő teherviselés” elvét hangoztatja és ezen nemes cél elérésére teljes erejével törekszik — midőn látja és közhírré teszi, hogy az általa védett elv sérelmet szenved, — nem is tehet mást, mint a lehetőség legvégső határáig menve, az ország előtt beismert aránytalanságot az egyenlő teherviselésben megszüntetni. Ezt könnyen fogja megtehetni, mert azt, amit a házbéradónál veszít, a földadónál igazságos alapon és túlterhelés nélkül hozhatja be.

Természetes, hogy egy jó végrehajtási utasítás az adóteher nagy súlyát megkönnyebbítheti. Itt csak két esetet említek meg, melyek sürgős orvoslást igényelnek. Az egyik az adófizetés halasztási kérvényekre, a másik a felebbezési határidőkre vonatkozik. A halasztási kérvények el-

Jelenet a jégpályán.

Irta: Dóra.

A fénylő, nagy jégpályán a katonazene hangjára ritmikusan siklott végig az elegáns korecsolyázó közönség. A csapongó jókedv megnyilatkozásait disztináltan halkították a jóneveltség korlátai. Annál feltűnőbb volt, amikor váratlanul valóságos csatakiáltás hangzott fel és dörgött végig az egész jégpályán.

— Szervusz, Szeniczey! — s egyuttal elérhetetlen magasságban egy óriás, bundás kar tűnt fel és hasonló méretű keztyűs kéz félelmetesen lobogtatott egy pár villogó korecsolyát a meghökkenet szomszédok feje fölött, akik ijedten bujtak lejjebb.

A dörgő hangú megszólításra elegáns kis huszártiszt, kissé kelletlenül, robogott katonapajtása mellé és odaérve, energikusan félrehúzta a szőke óriást.

— Az istenre kérek, pajtás, ne ordíts! Hiszen megrepeszted a jeget! — sugta oda boszusan. — Az ezredesnéd csaknem elájult ijedtében, Bothnénak meg lesöpörted fejről a kalapot...

— Teringettét! — motyogta Förster báró és lopva nézett körül, ennyire lármás volt a belépőm?! Tudod, pajtás, izgatott vagyok nagyon és ilyenkor robbantani szeretnék... Majd bocsánatot kérek a hölgyektől...

— Kérek, mellőz minden további feltűnést! De különben is, minek jöttél ide, hiszen

csak tegnap mondtad, hogy nem szeretsz korecsolyázni! De főleg minek öltötted magadra ezt az északsarki utazóruhát?! És miért jöttél el gyalogszerrel? Hol van a fogatod? Miféle fortelmes állatot szorongatsz a karjaidban?!

Förster báró luszárhadnagy gyöngéd pillantást vetett a csunya kis kutyára, melyet göresösen szoritott magához. Amikor azután megsimogatni akarta, a kutya megjegedt a hatalmas, szörnyében bujtatótt kéztől, örülten feszengett és erőlködéseinek hiábavalósága miatt barátságtalanul vakogott. A báró ellenben boldogan nézte az állatot és még szorosabban magához ölelte.

— Édes Pali, hiszen tudod, milyen szörnyű nehézkes vagyok, tehát ne kérdezz tőlem ennyit egyszerre! De mindenekelőtt kérlek, mondd gyorsan, ugy-e, „O” is itt van?!

— Kicsoda? Beszélj kérlek világosabban!

— Hogy kicsoda? — kiáltotta végtelen csodálkozással és elég harsányan a báró. — Hát természetesen, hogy Lily baronesz.

A kis Szeniczey nagy bógnival elmenekült. Csak amikor meggyőződött róla, hogy a felkiáltás nem keltett nagyobb feltűnést a katonazene okozta lármában, került vissza a barátja mellé.

— Hallod, öregem, — sugta mérgesen, — ha nem mérsékeled a hangodat, becületemre mondom, itt hagylak! Hiszen te tönkretesz az embereket! Miért nem doboltatod ki inkább a kis baronesz nevét?!

— Igazad van, pajtás! — mondta bünbü-

nóan Förster báró. — Tehát itt van? — kérdezte ezután sugva.

— Persze, hogy itt van. Ott van együtt a — klikkel? Valami összeesküvéstéle készül ott. Törhetetlen ragaszkodásod a kis baroneszhez érthetetlen előttem, tekintve, hogy nagyon en canaille bánik veled a kis gögös. Lehetetlen, hogy tegnap a konzulék estélyén nem vett volna észre valósággal sértően arrogáns gunyolódásait?!

Förster báró kutató szemei közben észrevették a jégpálya tulsó oldalán levő, falécekből összerótt kis emelvényt, amelyet az előkelő társaság hölgytagjai foglaltak le maguknak. Nagyon zártkörű társaság volt ott. Odairányultak Förster báró álmodozó pillantásai.

— Mondd, kérlek, igazán nem vettél volna észre Lily baronesz impertinens viselkedését?!

— Azt még a lovam is észrevénné! — mondta nyugodtan és egyszerűen Förster báró és sóhajtvá folytatta: — De hiszen, kérlek alássan, nem is lehet másképp... nézzed... Lily baronesz meg én... még elképzelni is lehetetlen... Különben naponta ismétlem ezt saját magamnak, de kérlek, mit csináljak ezzel az átkozott szivvel?!

— Sajnálak, pajtás... — Ne mond ezt, kérlek! Hidd el, boldog vagyok, ha nagynéha rámtéved szemének sugara!

Az önfelelt rajongás nem csupán hangemelésben nyilvánult meg, de látszólag fájdal-

intézésére nem kell nagy tudomány, de igenis kell a helyi és személyi viszonyok alapos ismerete és gyors eljárás. Nem nevelés-e, hogy szab. kir. városokban az adóügyi osztály főnöke 5 korona erejéig sem adhat fizetési halasztást? S a minisztérium van-e oly helyzetben, ilyen ügyben a pénzügyigazgatóság végzésétől eltérő határozatot megnyugvással hozni? Más-ként állana a dolog és sok panasz nem volna el, ha halasztási kérvények felett elsőfokulag szab. kir. és rendezett tanácsú városokban az adóügyi osztály főnöke — kisebb hátralékoknál fizetés-halasztási jegyzék vezetése mellett szóval és rövid uton — (nagy és kis községekben a főszolgabíró), másodfokulag a pénzügyigazgatóság és harmadfokban az adóreform törvény szerint adóügyekért amugy is külön albizottsággal rendelkező közigazgatási bizottság döntene.

A különféle, az adózók értelmességére is zavarólag ható felebbezési határidők helyett pedig minden bármi nevű és tárgyú felebbezés beadására a birtokon belüli jog és feltétlen bélyegmentesség biztosításával „egységes” és minél hosszabb időre terjedő (mondjuk 30 napi) határidő állapításuk meg, de nem a falra ragasztott nyomtatványban vagy dobszóval történt, a szegényebb osztály előtt csak kevés értékkel bíró hirdetésnek, hanem az adótartozásnak a záros határidőn belül pénzbírság terhe alatt bemutatandó adókönyveeskébe történt beiktatásának napjától számítva.

Egy háziúr.

Botrány a Reichstrathban. Bécsből táviratozzák, hogy a Reichstrathban ma újból esinos kis botrányok voltak. Amikor a miniszterelnök a terembe lépett, a cseh radikális képviselők hangos „abcug” kiáltással fogadták. Mikor pedig a miniszterelnök beszédébe fogott, a radikálisok olyan lármát csináltak, hogy a

miniszterelnök egyetlen szavát sem lehetett hallani. Schoek képviselő csengővel, egy másik képviselő pedig kereplővel, kezével segítették a lármát fokozni. Végül is fel kellett függeszteni az ülést, amelyet szünet után zavartalanul tovább folytattak.

Polónyi az adóreform ellen.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, február 3.

A képviselőház ma tért át az adójavaslatok részletes tárgyalására. Hódy Gyula beszéde után Polónyi Géza tartott hosszabb beszédet, aki végig kibeszélte a mai ülést. Beszéde végén határozati javaslatot nyújtott be, hogy a Ház a javaslatokat újabb kidolgozás végett adja vissza a pénzügyi bizottságnak. A javaslatot természetesen nem fogadták el.

Az ülés végén Bozóky Árpád interpellált Bienenrth báró osztrák miniszterelnöknek az osztrák annexió bizottságban mondott beszéde miatt. Wekerle nyomban válaszolt az interpellációra és kijelentette, hogy a kormány az annexió kérdésében fentartotta Magyarország közjogi álláspontját.

Az üléstől részletes tudósításunk a következő:

Elnök: Justh Gyula.

A mai ülés egynegyed 11 órakor kezdődött. A miniszterek közül jelen vannak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Jekelfalussy Lajos honvédelmi és Günther Antal igazságügy-miniszter.

Az elmúlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az elnök bemutatja az időközben beérkezett irományokat.

Raisz Aladár jegyző felolvassa azokat az interpellációkat, amelyekre a mai napig még nem jött válasz. Összesen 92 darab el nem intézett interpelláció vár válaszra, a legrégebb közülök Achim András volt képviselőé, aki 1906. június hó 2-án a népgyűlések tömeges betiltása miatt interpellálta a belügyminisztert.

Ezután az állandó igazoló bizottság jelentésében a Ház Csanak János legutóbb megválasztott képviselő mandátumát rendben találta és igazolt képviselőnek jelentette ki. (Eljenzés.)

Interpellációt jegyeztek be: Nagy Dezső a Budapesti felállítandó német iskola miatt; Bozóky Árpád Bienenrth osztrák miniszterelnöknek az annexió dolgában a Reichsrathban tett közjogellenes kijelentése ügyében és Buzáth Ferenc, aki a kereskedelmi miniszterhez intéz interpellációt.

Az interpellációkra fél 2 órakor térnek rá. Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter be-terjeszti a közös hadsereg magyar tisztjeinek számáról és szolgálati viszonyairól szóló kimutatását.

Majd rátérnek az

adóreform részletes tárgyalására.

A földadó kataszter kiigazításáról és a földadó százalékanak megállapításáról szóló javaslatához elsőnek Hódy Gyula szól.

Hódy Gyula nem hagyhatja szó nélkül azt az anomáliát, amely nálunk a kis és nagybirtok megadóztatása között mint égbekiáltó igazságtalanság még ma is létezik.

Ezen anomáliák igazolására eseteket sorol fel és megszüntetésükre több radikális intézkedést ajánl. A javaslatot elfogadja. (Helyeslés.)

(Érthetetlen törvény.)

Polónyi Géza: A maga részéről nem tartja e Házat illetékesnek arra, hogy az adóreformmal foglalkozzék. Erre nem terjed ki a mandátumuk. Polemizál az adóreformhoz felszólt képviselők kijelentéseivel. A felszóltók egyike sem domborította ki e reform óriási fontosságát. Ugylátszik nem gondolták meg, hogy aki a föld, azé az ország. Már pedig e reform épen a magyar kézen levő földbirtokot fenyegeti. De ép ilyen súlyos a házbéradó is nálunk. A javaslatból igyekszik kikutatni, hogy a reform nem jelent 20 millió adójövedelem csökkenést az országnak. Ennek ép az ellenkezője áll.

Wekerle Sándor: Ez tévedés.

Polónyi Géza: Én pedig be tudom bizonyítani, hogy e reformmal mérhetetlen nagy adóemelés történt. Ennek a javaslatnak legnagyobb baja az, hogy annyira komplikált, hogy csak az erősen képzett szakember tudja megérteni. Itt van mindjárt a 74 millióra kontingentált jövedelmi adó, amiből még leszámítható...

Wekerle Sándor: Leszámítandó. (Derűtség.)

Polónyi Géza: Igen, leszámítandó a néhány milliót kitevő tehertétel. E megterheléseket összegezve, kitűnik, hogy csak adóemeléssel érhető el a 74 millióra kontingentált jövedelmi adó. Ugyanez azonban a helyzet az adóreform összes tételénél. A kereseti adóról szól ezután.

Elnök: Ez most nincs tárgyalás alatt.

mas hatással volt a kis kutyára is, mely vesztétől kapálódzott és az erős nyomás következtében keservesen nyöszörgött.

— Kergesd a pokolba ezt az irtózatot állapotot, — mérgeledött Szeniezey, — csak nem cipeled örökké magaddal!

— Ha muszáj, a világ végére, — jelentette ki határozottan Förster. — Nem szép kutya, sőt még nem is valami nemes faj, — de az „Ó” kutyája! Ma különben is nagy szerencsém volt! Találkoztam vele és bájos, jószágos mosolygással viszonzta köszönősemet! Boldoggá tett!

— És ezt nevezed te boldogságnak?

— Nézd, pajtás, te nem értheted, mit jelent nekem, ha „Ó” reám mosolyog! Olyan érzést vált ki belőlem a mosolya, mint amilyen akkor fogott el, amikor az én drága, felejtethetetlen anyám lábujjhegyre emelkedett, hogy elérjen és puha, bársonyos ujjával végigsimogatta az arcomat! Látod, ezt a boldogságot nem lehet leírni!... De folytatom! A kocsi után bámultam, amikor hirtelen észrevettem, hogy egy kis kutya lohol a kocsi után, ugyanez a kis kutya, mely már többször kísérte Lilyt az utcán is. Magamhoz csalogattam, mert különben is szeretem és sajnálkoztam a csunya állatokon és csunya embereken. Kitagadottaknak képzelem őket és segíteni szeretnék rajtuk!... Kérlek, nem fognád egy pillanatra a kis kutyát, csak addig, amíg felesatolom a koresolyát?

— Ments isten! — védekezett ijedten a huszár, — add oda egy szolgának.

— Arról szó sem lehet, pajtás! Egyszerűen

nem koresolyázom, amugy se értek hozzá valami fényesen. Civilbe is főleg azért bujtam, nehogy egyenruhában potyogjak el minduntalan, de, ugy-e, így se festek rosszul?!

Förster báró egy kis bakfis naiv, öntelt hiúsággal nézett végig magán és nem vette észre a kis huszártiszt gúnyos grimaszát. Förster báró ugyanis legkevésbé sem festett jól ma. Huszáregyenruhában hatalmas alakja pompásan feszült. De így aránytalan volt rajta minden. Értékes bundája túróvid volt és az ujjai is éppen csak az óriási méretű keztyükig értek. A szörmesapka is kicsiny volt dushaju szőke fejére és kihívóan esuszott a jobb halántékára. Ugy járt szegény Förster báró is, mint mindazok, akik közönségesen nem nagy súlyt fektetnek külsejükre, egyszer azonban kiválóan jól szeretnének festeni! A fegyelmetlen izlés ilyenkor valósággal kétségbejítő diszharmoniót teremt.

Az emelvényen időző társaság már régebben észrevette Förster bárót, Lily baronessz kitarót, hűséges imádóját! Egy aranyifju e pillanatban általános, viharos tetszés közepette elnevezte őt „Überkrampusz”-nak! A folytonos célzás és élcelődés annyira idegessé tette az amugy is érzékeny, temperamentumos kis baronesszt, hogy a legesekélyebb szikra is robbanást idézett volna elő izgalommal telt hangulatában.

Förster báró rémfuresa mozdulatokkal közeledett az emelvény felé, minthogy koresolya nélkül járt a jégen és nem akart elhasalni. Az egybegyűlt társaság szörnyű mód mulatott szegényen. A kacagás és hahotázás azonban tető-

pontját érte, amikor a báró az emelvény előtt megsiklott és csak úgy tudta megőrizni az egyensúlyt, hogy eszeveszettül dobálta jobbra-balra a végtagjait. Közben lekapta sapkáját és megfélemedezett a kutyáról. Karjai szálmalom-módra forogtak és hirtelenül a sapkája jobbra, a kutya meg balra röpült! Az utóbbi, miután lábra állott, örömteljes nyöszörgéssel ugrott fel Lily baronesszre. Förster bárót e megható jelenet annyira lefoglalta, hogy megfélemedezett a sapkájáról. Szőke feje fődellen volt és mosolyogva nézte az állat örömkifakadásait. Az egek-ből pottyant alá, amikor Lily mérgesen villogó szemekkel mellette termett és összeszorított fogcskáik közt sziszegte:

— Csodálatos talentuma van, kiálhatatlanná teszi magát, báró ur! Nem mondaná meg kérem, hogy miért alkalmatlankodik nekem ezzel az undorítóan tolakodó állattal?!

— Doesánatért esedezem, — hebegte lángvörösen a szegény óriás, réműlettel szemlélve az előtte álló és izgatottságában remegő kis alakot. — Azt hittem, hogy a baronessz kutyája...

A portásunké, hadnagy ur! És csaknem olyan kiálhatatlanul tolakodó, mint...

Nem folytatta, mert a kutya örömeben karja után kapott és nagy szeretetében talán kissé megbántotta. Lily baronessz ijedten felkiáltott és oly hevesen rugta el magától az állatot, hogy az nagy ivben, vonítva röpült a part felé. Néhány pillanatra kábultan maradt ott, azután behuzva farkát, tovább hátrált, de oly ügyetlenül, hogy egy nyílt helyen a vízbe pottyant.

Polónyi Géza: De ki akarom mutatni, hogy a kereskedőknek és iparosoknak biztosítva van a létminimum, ami nagy előny és ebben az előnyben a földbirtokos osztályt nem részesítik. Ez irányban el kíván térni a tárgytól. (Halljuk. Halljuk.)

A Ház megengedi, hogy eltérhessen a tárgytól.

(Az újságírók adója.)

Polónyi: A 800 koronás kereseti adónak nincs létminimuma. Ellenben van az ugyanekkorra jövedelmi adónak. És ez a baj, mert az adóalap nem lévén egységesen megállapítva, az egész kisbirtokos-osztály nem részesedhet a létminimum-előnyben. Magyarországon az adókules oly egészségtelen viszonyokat teremtett, hogy nem esoda, ha e kulcs alapján készülő adóreformot minden oldalról támadják. Nem érti, miért sorolja a reform az orvosokat, ügyvédek, tanárokat és — kéményseprőket egy adókatégoriába. (Derűtség.) Konstatálni kívánja, hogy a nagybirtok igazságtalan kedvezésben részesül. Ez által 5-5¹⁰/₁₀₀-a a községi adóalapról kiesik, ami a községek háztartásában válik módfelett érezhetővé. Károsnak tartja, hogy egyes foglalkozási ágak méltánytalan kedvezésben részesülnek. Így például van összesen körülbelül 147 vidéki hírlapíró. Ezek közül 43-an 100 korona után, 32-en 200 és 37-en 300 korona jövedelem után vannak megadóztatva. Ugy látja, hogy e téren is volna reformra szükség. Tíz pere szünetet kér.

A Ház megadja neki.

Szünet után

Polónyi Géza folytatja beszédét, majd határozati javaslatot nyújtott be arra nézve, hogy a Ház az összes adójavaslatokat újabb kidolgozás végett adja vissza a pénzügyi bizottságnak.

A Ház nem fogadja el a határozati javaslatot.

(A miniszterelnök az annexióról.)

Polónyi beszéde után áttértek az interpellációkra.

Bozóky Árpád interpellálja a miniszterelnököt Bienerth báró osztrák miniszterelnöknek az osztrák annexió bizottságban elmondott közjogellenes beszéde miatt.

Wekerle Sándor miniszterelnök nyomban válaszolt az interpellációra. Kijelenti, hogy a kormány az annexió dolgában Magyarország közjogi álláspontját fentartotta és fenn fogja tartani. Az osztrák miniszterelnök nyilatkozatával bővebben foglalkozni, a parlamenti illem nem engedi meg, kéri válaszában tudomásul vételét.

A Ház tudomásul vette a választ.

Förster báró piros arca egy árnyalattal sötétebb lett. Pillanat alatt ledobta magáról a bundáját és a kutya után vetette magát. Rémes kiáltások hangzottak mindenfelől; mert a báró nehéz lépései alatt csakhamar beszakadt a jég és ő válig súlyodt a jég hideg vizbe. Ee a következő pillanatban egy hatalmas lendítéssel a szilárd jégre került. Tanács-talanul nézett körül. Sehoh létra vagy rud — és a kis kutya e pereben szivszaggató nyöszörgéssel bukkant fel. A báró pillantása akkor az emelvényre esett, amelyen a fiatal hölgyek, mint megannyi ijedt madárka, szorongtak.

A báró szemei felvillantak — és egy erőteljes lökés után, az elkényeztetett, elegáns, fiatal leányok, mint a zsákból rázott burgonyák, pottyantak a jégre. Förster báró a kötelet, melyet máskor 4 ember húzott, ha az emelvényt odébb akarták tolni — egymágra húzta hatalmas erővel. Erei vastagon megdagadtak a homlokán és halántékain és a magas fehér gallér mélyen bevágott a nyakába.

Ropogás, surlódás hallatszott, amikor az odafagyott deszkák különváltak a jégtől. — Azután már könnyen a vizes rész fölé húzta Förster báró az emelvényt. Reá ugrott és kihúzta a félig megdermedt állatot. Viharosan megéljeneztek a bravuros mentést és pillanat alatt tömegesen körül fogták Förster bárót. De ő türelmetlenül utat tört magának — gyermeki, jóságos arca sötét, zord kifejezést öltött és észre se vette, hogy Lily baronesz sajátkezüleg nyújtotta oda neki elvesztett sapkáját. Szeniczey kezéből hallgatagon

Buzáth Ferenc a közszállítási törvény megkerülése és a versenytárgyalások kiírásának mellőzése miatt terjesztett interpellációt a kereskedelmi miniszterhez.

Az ülés két órákor véget ért.

A vágóhidra!

A közös konyha elutasított kérelme.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 3.

Az aradi első közös-konyha önszegélyző-társaság még múlt év december havában bejelentette a rendőrkapitányi hivatalnak, hogy saját helyiségében tagjai részére 6 sertést fog vágni, s hivatkozott egy pénzügyminiszteri határozatra, mely szerint a közös konyha magánszemélynek tekintendő, s mint ilyen, nem köteles vágóhidon vágni. A rendőrkapitányi hivatal azonban a bejelentést nem vette tudomásul, s a közös konyhát a sertésvágástól eltiltotta.

Ezen határozat ellen **Botka István**, a társaság elnöke felebbezett. A városi tanács, mielőtt a felebbezést elintézte, az egész ügyet véleményezés végett kiadta **Kellner György**, törvényhatósági m. kir. állatorvosnak, aki a felebbezés elutasítását, s az elsőfoku határozat jóváhagyását véleményezte.

Az állatorvosi vélemény szerint az ügy elbírálásánál a pénzügyminiszteri határozat figyelembe nem jöhet, mert a „magánszemélynek” való deklarálás fontos lehet a közös konyhára adóztatás szempontjából, de a köz- és állat-egészségügyi szempontból egyaránt fontos köteles husvizsgálatnál nem lenet a közös konyhát magánszemélynek tekinteni. Mert a közös konyhánál nem egy család egészségéről van szó, hanem több családról, akiknek a védelme pedig már közérdek, s e mellett eltörpül a közös konyhának, mint önszegélyző társaságnak, azon érdeke, hogy a vágóhidi és husvizsgálati kényszer által okozott költségeket megtakarítsa; a melyek pedig épen nem állanak arányban ezen kényszer nélkül esetleg bekövetkező veszélyvel.

átvette a bundáját és gondosan betakarta vele a remegő kis kutyát. Azután elhagyta a jégpályát.

Az esti órákban **Bánhid** kegyelmes ur palotája előtt elegáns jukkerfogat állott meg. Magas alakú előkelő huszártiszt ugrott le róla, és a meglepett portásnak személyesen hozta már elveszettnek hitt kutyáját, jelentékeny pénzdomány kíséretében. De meg jobban meglepődött a becsületes portás, amikor hirtelenül betoppant hozzá a büszke Lily baronesz is, de szokatlanul kipirult arccal.

Förster báró kimérten köszöntötte és indulni készült, de Lily határozottan elálta az útját. Abból, amit a kis baronesz mondott neki, a báró csak annyit értett meg, hogy **Bánhid** baronesz bocsánatot kér Förster bárótól, szívtelen és neveletlen — igenis neveletlen! — magariseletéért, melyet őszintén megbánt és szörnyen röstel.

Förster báró megértette ugyan a mondatokat, de semmikép se tudta lefogni, hogyan történhetett meg e esoda és azon tündött el, nem-e álmodik talán?!

Csak amikor észrevette Lily baronesz esdően reá emelt szemeit — egyszeribe megértett mindent! Hirtelenül nagyon melege lett és egy kicsit meg is szédült. Amikor azután óvatosan, féltő gyöngédséggel ölelte magához a kis piruló baroneszt — a diszkrétan visszavonuló portás magával vitte Förster báró jégpályai hőstettének és boldogságának — vakkantó okozóját.

Az I. foku hatóság tehát jól tette, hogy a bejelentést nem vette tudomásul és teljes joggal utasította a közös konyhát a vágóhidra. Kétséget sem szenved, hogy a Tanács szakértőjének álláspontját magáévá fogja tenni.

Ugy tudjuk, hogy a helybeli román szeminarium is a közös konyháéhoz hasonló kérelemmel járult a hatóság elé. Az előadottakból nem lesz nehéz ezen kérelemnek a sorsát is megjósolni.

A fuzió feltételei.

Andrassy és Justh nyilatkozatai

— Fővárosi tudósítójától. —

Arad, február 3.

A politikai láthatáron újból a fuzió nyomult előtérbe. A Ház folyosóján ma élénk volt az élet és ha a jelek nem csalnak, a fuzió megoldása egy újabb lépéssel jutott előre. **Andrassy Gyula** gróf és **Justh Gyula** házelnök köré csoportosultak nagyobb számban a képviselők, akik mindketten érdekes kijelentéseket tettek.

A fuzió kérdését — mint fővárosi tudósítónk jelenti — az osztrákoknak a bankügyben tanúsított legujabb merev magatartása tette aktuálissá. **Wekerle** legutóbbi bécsi útja alkalmából az osztrák újságok a bankügyben újból ellenszenves hangon írnak, ami a függetlenségi pártot nagyon elkedvetlenítette.

A függetlenségi párt néhány vezető embere a folyosón ma újból hangoztatta a fuzió szükségét. Híre járt, hogy **Wekerle**nek sikerült olyan bankfortulát találni, amely a függetlenségi pártot és alkotmány pártot egyaránt kielégítheti. Most ezen az alapon folyik a tárgyalás.

(Andrassy és Justh a fuzióról.)

A belügyminiszter a folyosón hosszabban beszélgetett a képviselőkkel a fuzióról. Többek között a következőket mondotta:

— Én a koalíció megalakítása óta híve voltam és vagyok a fuziónak, amelyet most is szükségesnek tartok. Ezt hirdetem most is, de nem lehet tölem és az alkotmánypárttól azt követelni, hogy most egyszerre függetlenségivé váljunk és egyszerre betepjünk a függetlenségi pártba. Csináljuk meg az új pártalakulást és állapítsuk meg annak programját.

Justh Gyula így nyilatkozott:

— Fuzióról beszélnek, rendben van. Mindenkint szívesen látunk, aki magáévá teszi a függetlenségi politikát. De én csak úgy tudom elképzelni a fuziót, ha azok, akik benne lesznek, Magyarország teljes gazdasági függetlenítését követelik. Önálló nemzeti magyar bankot 1911-re és önálló vámterületet 1917-re. Ez a függetlenségi pártnak olyan követelése, amelytől nem térhetünk el. En legalább semmiféle körülmények között nem térek el és véleményem szerint ez képezi a fuzió alapfeltételét is.

(A vádindítvány.)

Visontai Soma ma nyilatkozatot küldött be a lapoknak, amely szerint a **Fejérváry-féle** vádindítványra vonatkozó kijelentését félreemagyarították. **Visontai** szerint ő csak annyit mondott a külföldi példákra utalva, hogy a külföldön hasonló esetekben az ítélethozatalt a nemzetre bízták.

(A magyar tisztok száma.)

Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter ma terjesztette a Ház elé a közös hadsereg magyar tisztjeinek számáról és szolgálati viszonyairól szóló kimutatását. A kimutatás legérdekesebb része a magyar számarányok beál-

litása. E szerint a közös hadsereg magyar tisztjeinek száma a múlt évben 5056-ról 5120-ra emelkedett. Arányszám szerint pedig 25-67 százalékról 26 százalékra.

(Az ujoncjavaslatok.)

A képviselőház mai ülése előtt Wekerle Sándor és Jekelfalussy Lajos miniszterek felkeresték Justh Gyula elnököt fogadó-szobájában s hosszabb időt töltöttek nála. E látogatás révén az a hír került a folyosóra, hogy Wekerle Sándor tegnapi kihallgatása megint sürgőssé tette az ujoncjavaslatok letárgyalását, s épp ezért a kormány meg akarja forgatni a munkarendet, s az ujoncjavaslatokat még az adóvita megszakításával el akarja intéztetni. A kombinációt a néppárt nyomban lehetetlenségnek mondta:

— Paktum van aziránt, — mondták — hogy az adóreform után a kongruajavaslatot kell tárgyalni. Ebből nem engedünk.

Megkérdezték a folyosón Jekelfalussy Lajos minisztert:

— Nem tudom — mondta — honnét származott az a hír. Én azért jártam Justhnál, hogy szokás szerint bejelentsem, hogy jelentést terjeszt elő a magyar tisztek elhelyezéséről és számáról a közös hadseregben.

Utóbb mégis kiderült, hogy a véderőbizottság holnap délután ülést tart, melyen az ujoncjavaslatokat tárgyalják.

(Andrássy cáfol.)

Késő éjjel jelenti még tudósítónk: A pártkörökben ma igen élénk volt az élet. Az alkotmánypártban megjelent Andrássy Gyula gróf belügyminiszter, aki részt vett azokban a vitákban, amelyek az esti lapok közlései nyomán a fuzió ügyében keletkeztek. A belügyminiszter kijelentette, hogy az estilapok nem adták hiven vissza azokat, amiket a folyosón mondott. Ilyen fontos kérdést sohasem szokott a folyosón elintézni. Arról a tervről, — mondotta Andrássy — hogy az alkotmánypárt belép a függetlenségi pártba, — természetesen szó sem lehet.

A függetlenségi pártban sem fogták fel a fuziót komolyan. Általánosan az a vélemény uralkodik, hogy ha a bank-kérdést sikerül megoldani, a fuzióra nincs is szükség. A függetlenségi pártnak egyébként muszáj a nevét minden körülmények között továbbra is megtartani, mert ellenkező esetben ki volna téve a párt annak, hogy nevét minden kis párt felvenné, ami sok galibát okozhatna.

MULATSÁGOK.

(=) Nagy román bál Aradon. Érdekesnek ígérkező bál rendeznek az aradi románok a jövő héten. A bálrendezés élén az aradi román közművelődési egyesület vezetői állanak. Ez az egyesület, mely az utóbbi években alig adott életjelt magáról, most erősebb tevékenységet kezd kifejteni és a bál napján, február 11-én délelőtt ünnepies közgyűlést is tart. A közgyűlésen Pap I. János aradi román püspök, majd Goldis László országgyűlési képviselő fognak beszélni, Pop György, a Tribuna munkatársa pedig a magyarországi román irodalmi nyelvről tart felolvasást. Este banket lesz a Fehér Keresztben s ezt követi a bál. Csütörtökre az ország minden részéből más sok román előkelőség jelezte megérkezését. Eljönnek Vercescu crejovai főispán és Saulescu Sándor ottani képviselő is, a magyarországi románok közül pedig különösen Nagyszébenből, Kolozsvárról, Temesvárról, Nagyváradról, Oravicáról és Belényesről lesznek itt számosan. A bálra buzgón készülődik az aradi román előkelőség.

(=) A radnai vasuti tisztek estélye. Régen nem volt oly sikerült estély Mária-radnán, mint e hó 1-én a radnai vasuti tisztek által a „Balázs“-féle vendéglőben rendezett cabaret multság. Előadták a „Zürzavar“ és „Bivaly Muki házassodik“ című 1-1 felvonásos bohózatot, azonkívül volt monológ és énekszám is. Ez utóbbiban Schultz Adámné urnó éneke zajos tetszést aratott s többször kellett ismételnie. A többiekben Csató Jánosné, Oláh Rezsőné urnók, a férfiak közül Kelly László, Oláh Rezső, Csató János, Schultz Adám és Márton M. arattak zajos sikert. A darabrendezése körül Kelly László buzgókodott. A multság tiszta jövedelmének fele része a vasutasok árvalázára, fele része pedig a Lippán építendő ev. ref. templom javára fordított. A tiszta jövedelem 300 korona volt.

(=) A radna-lippai ref. szegényeket és árvákat gondozó egyesület 1909. február 13-án a „József Főherceg“ szálloda összes termeiben jótékonyélu, confetti-, serpentin-dobással és bohótáncokkal élenkitett dominó-estélyt rendez. Belépti díj személyenként 2 korona, családjegy 5 korona, karzatjegy 1 kor. 60 fill. Kezdeté este 8 és fél órakor.

(=) A borossebesi iparos ifjusági egyesület 1909. évi február hó 14-én a saját könyvtára alapja javára, a Kettner-vendéglő összes termeiben műkedvelői színielőadással egybekötött zártkörű táncestélyt rendez. Belépő-díj: Személy-jegy 1 korona 40 fillér, család-jegy (3 személyre) 3 korona 60 fillér. Kezdeté 8 órakor. A tánc előtt Szigligeti Ede *Cigányát* fogják játszani odaváló műkedvelők.

Aranyóra helyett — csokoládé.

Egy betörő elítélése.

— Az aradi közlöny tudósítójától. —

Arad, február 3.

Az aradi kir. törvényszék büntető tanácsának zöld asztalán, ma a legkülömbözőbb esemegék voltak felhalmozva. Likőr, konyak, déli gyümölcsök, husneműk és néhány nagy tábla csokoládé. Ezenkívül garmadában hevert az asztalon furó, ráspoly, betörő szerszám és álkules. Eredetileg arany órák és brillians gyűrűknek kellett volna az asztalon bünjelképen szerepelni, de hát egy kis tévedés történt a betörés körül.

A múlt év őszén, Herczeg Kálmán hirhedt betörő működése terét szüknek találván az országban, elhatározta, hogy Amerikában fog „dolgozni.“ Utiköltség hiányában Kriegler aradi ékszerésznél akart egy kis éjjeli látogatást tenni, ámde egy multságos tévedés következtében Lázár Gyula csemegekereskedésébe tört be, ahonnan nagymennyiségű csemege neműt vitt magával. Sőt még egyebet is tett, de ez már csak köztisztaság elleni kihágást képez.

Herczeg Kálmánt az aradi rendőrség letartóztatta, valamint letartóztatásba helyezte orgazdáját, Borgusecs Józsefet is, aki a jómadárral állandó üzleti összeköttetésben állott.

Tegnap ült felettük törvényt az aradi kir. törvényszék. A tárgyaláson, amelyen Bittó József törvényszéki bíró elnökölt, mindkét vádlott beismerte a terhére rótt bűncselekményt. Érdekes volt, hogy mikor az elnök a panaszost kihallgatta, az általános kérdéseknél arra a kérdésre, hogy rokonságban van-e a vádlottakkal, így felelt:

— Dehogyan vagyok kérem. Isten mentsen, hogy ilyen gazemberekkel álljak rokonságban.

— Haragban, ellenségeskedésben áll-e velük? kérdezte tovább az elnök.

— Hát bizony nagyon haragszom rájuk, — válaszolt Lázár a közönség derűltége között.

A bíróság mindkét vádlottat bűnösnek mondotta ki és Herczeg Kálmánt az új büntető novella értelmében négy évi fegyházra,

Borgusecs Józsefet pedig orgazdaság bűntette miatt egy évi börtönbüntetésre ítélte el.

Vádlottak az ítélet ellen felbbezést jelentettek be.

Herczeg Ferencről.

Érdekes aktualitások.

*

(Fővárosi levél.) Herczeg Ferenc mindig aktuális. Egy-egy népszerű író körül valóságos legendakör fejlődik ki, amely az író nagyságával nő és élénkül. A modern heroizmus nyilvánulása ez, mert a nép szemében az emberi szellem hőseit is fölemeli azokba a nagyságokba, ahová csak a mesék alakjait és vitézi csaták emlékeit röpitette föl a képzelet. Néhány hónappal ezelőtt, mikor Herczeg Ferenc házassága nyilvánosságra került, napokon és heteken át ez volt a szenzáció nemcsak a zsúron, hanem a hófehér leányszobákban is. Akkor sokáig érdekes volt a koszos író, aki mintha belépett volna a romantikus regényhősei közé és tul akarta volna szárnyalni valamennyit künn az életben, amelynek fordulatai akárhányszor meglepőbbek a fantázia léghajóján száguldozó regénynél is.

Most újra érdekes és izgatottan várt esemény az irodalom és művészet köreiből Herczeg Ferenc. Házassága óta szombaton lép először nagyobb művel a közönség elé. Akkor mutatja be a Vigszínház *Kivándorló* című új darabját, azzal a mostanában ritka várakozással, hogy erre építheti majd föl a hátralevő szezon, amely az idén egyetlen magyar sikert sem produkált. Herczeg ezt az új darabját nem sajátkezűleg írta, hanem diktálta egy igénytelen fiatalembernek, aki csak leírónak kitűnő, mert szépen és olvashatóan tud írni. Herczeg a laikust, a „közönséget“ látta az ifjában, akinek diktálás közben folyton vizsgálta az arcát, vajjon milyen hatással van rá a darab. Később, külön is megkérdezte tőle, mi a véleménye a drámáról, de az ifju pirulva szerénykedett:

Ugyan kérem, mester, nem értek én ehhez. Hogyan bírálhatnám én felül Herczeg Ferenc munkáját.

Herczeg azonban tovább is biztatta, mire a derék fiatalember nagy bátortalanul elárulta a nézeteit. Némelyiket még figyelembe is vette az író, mert hiszen az ő szemében a t. c. közönség nyilatkozott meg. Mikor aztán kész volt a darab, Herczegnek újabb indítványa volt:

— Kétségtelen, — mondta — hogy mi társszerzők vagyunk, hiszen együtt csináltuk a darabot.

Az ifju most még jobban elesodálkozott és mikor látta, hogy Herczeg ragaszkodik a „társszerzőséghez“, nagy kapacitálásra, boldogan hozzájárult a nem is álmodott dicsőséghez. A társszerzőség aztán a darab címlapján is kifejezésre jutott ilyenformán:

Írta: X. Y.

Diktálta: Herczeg Ferenc.

*

Ugyancsak mostanában történt az érdekes eset a tizenkét székkel, amikkel Herczeg megajándékozta legjobb barátait. Nászutja alkalmával Párisban megtetszett Herczeg Ferencnek egy szék. Karos szék volt, de formálni, hajlítani lehetett tetszés szerint. Akárhogy ült, vagy feküdt benne az ember, mindenképp kényelmes volt. Herczeg mintát kért róla, itthon aztán elhivatott egy asztalost és meghagyta neki, hogy szakasztott olyan karosszéket csináljon neki.

Az asztalos vállalta a munkát:] nemsokára aztán beállított hozzá egy asszony fekete ruhában. Kiderült, hogy az urát gyászolja, az asztalost, akinél Herczeg Ferenc a széket rendelte.

— Instálom! magyságos ur, — mondta az özvegy. — a székek miatt jöttem. Tessék már átvenni a tizenkét széket, mert meghalt az uram és kellene a pénz.

— Én rendeltem ugyan széket, de csak egyet — válaszolt meglepődve Herczeg. Tán tévedésből jött hozzám.

— Nem, magyságos ur, — erősködött az asszony úgy hagyta vissza az uram, hogy mind a tizenkettőt a magyságos ur rendelte.

Mit tehetett Herczeg? A koronatanu meghalt. Megvette hát mind a tizenkét széket, egyet megtartott, a többi szétküldözte a barátainak azzal, hogy Párisból való, egy kitűnő mester hagyatékából.

Jég közé kergetett katonák.

A szerb trónörökös. ujjabb örülete.

Egy halott, három haldokló.

— Távirati tudósítás. —

Arad, február 3.

Szerbia ugylátszik az örültek házának szerepét játsza Európában. Arról beszélni, hogy ez a kis ország a Balkán prototipusa, már idejét multá izléstelenség. Egy egész nemzet, élén a dinasztijával, egyszerűen megbolondult. Még pedig a legveszedelmesebb fajtája örültek járnak-kelnek szabadon a disznópásztorok birodalmában. Egyik része a népek — s idetartozik György trónörökös — az emberi fogalmat megszegyénítő gonosztetteket követi el s a másik rész tapsol hozzá, vagy bambán mosolyog. Ma ismét olyan hírek érkeznek Belgrádból, hogy azok minden eddig hallott gonosztettét felülmulják annak a még mindig szabadon járó fiatalembernek, akivel a sors a szerb népet megverte.

György trónörökös tegnap a Duna jegén léket vágotott, négy katonát meztelenre vetkőztetett s a vízbe parancsolta. Egy azonnal meghalt, három a kórházban haldoklik. A tömeg, mely ennek az emberkinzásnak tanúja volt, megélt a futó, bolond herceget, mert kijelentette, hogy ezzel meg akarta mutatni az osztrák-magyar monarchiának, hogy milyen katonái vannak Szerbiának. Szegény Szerbia, melynek legújabb kori történetét az elmegyógyászok fogják megírni.

A vérlázító jelenet lefolyásáról a következőket jelentik Belgrádból:

György trónörökös tegnap nagyobb kísérettel a Dunához sétált, hogy megnézzék a folyam jegén koresolyázókat. A színes kép, mely előtte feltárult, nagyon tetszett a hercegnek s azt az óhaját fejezte ki, hogy a helyőrség katonái ezentúl vegyenek részt a koresolyázásban. A Duna partján, néhány száz lépésre az udvar részére fentartott helytől négy gyalogos katonát állott, akik szintén a koresolyázókat nézték.

A trónörökös észrevette a katonákat s odahívatta magához:

— Tudtok koresolyázni? — rivallt rájuk.

— Nem tudunk — felelték a szepegő katonák.

— Miesoda hadfiak vagytok, szégyeljétek magatokat. Ezért megbüntettek. Meg fogtok fürödni a Dunában. Vetkezzetek le.

A környezetében lévő urak rémülve hallgatták a trónörökös vérlázító parancsát, de nem mertek ellenkezni. A katonák azonban vakon engedelmeskedtek az utasításnak, s vetkezni kezdtek. A trónörökös hadsegédének meghagyta, hogy vágasson nagy léket a jégen, hogy a katonák a vízbe juthassanak. Mikor a koresolyázó közönség megtudta, hogy mi készül, egyszerre megszűntette a mulatságot, csoportba verődött, s érdeklődéssel leste a következőket. A biztos halálba készülők katonák teljesen ruhátlanul álltak a folyó partján, s a trónörökös további intézkedését várták. Mikor a munkások a lékvágással elkészültek, a herceg így szólt a zöldre-kékre fagyott gyalogosokhoz:

— Katonák, mutassátok meg, hogy készek vagytok a szavamra meg is halni. riási éljenzés és taps követte az esztét vesztett királyfi cinikus kijelentését. A katonák beleugrottak a vízbe. Az egyik azonnal görcsöt kapott, a víz alá merült s holttestét huzzák ki a jég alól. A másik három néhány pillanattal tovább bírta mint szerencsétlen társa, de csakhamar eszméletüket veszítették. A halál torkában lévő emberek megmentésére senki még az ujját sem mozdította.

Kihuzzták őket végül a vízből és a kórházba szállították. Mindhárom haldoklik. A trónörökös a vadállatias jelenet után így szólt az összegyűlt közönséghez:

— Tudja meg Ausztria, hogy a szerb katonák a trónörökös szavára némán és ellentmondás nélkül megy a halálba. Ilyen a szerb katonák.

Hangos ovációban részesítették az örült herceget, aki kíséretével automobiljára ült s a tömeg folytonos zsívó kiáltásaitól kísérve akart a konakba visszatérni.

Utközben azonban baleset érte. A Milos hercegutcában a gépkocsit nekivezette egy sürgönyoszlopnak. Nagy ivben repült ki a kocsiból, arcán több sérülést szenvedett, komolyabb baja azonban nem történt. A gép teljesen megsemmisült. Lovat hozatott s óriási embertömegtől kísérve lovagolt be a királyi palotába.

Halálba üldözött hivatalnok.

Garai Manó áldozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 3.

Garai Manó (van-e, aki e nevet nem ismeri) egy ujjabb zsarolási manőveréről adnak hírt a mai lapok. A nagy férfiú, jól lehet csak a közeli napokban itélték el három havi fogházra, amelyen felül 3 hónapra van már jogerősen elítélve, még mindég nem tett le a zsarolás diestelen, de jól jövedelmező foglalkozásáról, ismét működött, de ismét rajta vesztett.

Az Amerikai Porcellán Puder részvénytársaságon akart ez alkalommal eret vágni a híres Manó és régi sablonja szerint kikeresett magának a zsarolás keresztülvitelére egy szegény, kiéhezett, elgyötört embert, egy Robiesek nevű állás nélküli magánhivatalnokot, akit azzal küldött ki a puder társasághoz, hogy tudja gyártási módjuk titkát, de neki aranyzája van, tud hallgatni, ha stb.

A szerencsétlen ifjú léprement, de a puder társaság mindkettőjüket leleplezte és átadta őket a rendőrségnek. Itt kezdődik a dolog tragédiája. Manót, a dieső mestert a rendőrség letartóztatta és hosszabb időre pártfogásába vette.

De zsarolás miatt megindította az eljárást Robiesek ellen is, aki végső kétségbeesésében és nyomorában adta magát oda ennek a sajtó-parazitának körmei közé.

Most, hogy a lapok közölték az esetet, Robiesek tudatára öbredt súlyos következményekkel járó tettének és elhatározta, hogy a szegény elől a halálba menekül.

Ma reggel Várház-köruti lakása előtt felült az 1257-es számú bérkocsira és meghagyta a kocsisnak, hogy vigye a déli vasuti pályaudvarra. Mikor a kocsis a pályaudvar elé ért és megállott, a kocsisnak feltűnt, hogy a kocsiból senki sem száll ki. Kinyitotta az ajtót és akkor látta, hogy vendége vértócsában fekszik a kocsis párnáján, kezében revolvert szorongat és melléből patakzik a vér. Még élt. Nyomban értesítették a mentőket, akik a szerencsétlen ifjút beszállították a Szent János-kórházba. Most a halállal vívódik Garai Manó legújabb áldozata.

Zsarolási kísérlet egy herceg ellen.

Százezer márkás apasági kereset.

— Távirati tudósítás. —

Arad, február 3.

Rendkívül raffinált zsarolási ügyről rántja le a leplet egy müncheni hetilap. A leleplezés arról szól, hogy egy bajor herceget nagy összeg erejéig meg akartak zsarolni, mert állítólag nem tett eleget egy gyalázatba kergetett leány iránt tartozói férfiúi köteletségének. A zsarolási affér története következő:

Egy müncheni mérnök özvegye ügyriökök közvetítésével 3000 márka kölcsönt szeretne fölvenni, hogy annak fölhasználásával pört indíthasson egy bajor herceg ellen 30,000 márka iránti követelésének érvényesíthetése. A pör alapjául az a körülmény szolgál, hogy a mérnöknek leányát a herceg elcsábította, gyalázatba ejtette; a viszony következményeképpen nemrégiben egy leánygyermeknek adott életet s a szülés alkalmával olyan szerencsétlen komplikációk állottak be, hogy egész életére beteg, munkaképtelen maradt.

A müncheni ujság a szereplők neveit is leleplezi, bár egyelőre csak a nevük kezdőbetűit írja ki, ami azonban épen elegendő ahhoz, hogy a müncheniek ráismerjenek a botrány hőseire. A pörösködő fél G. müncheni mérnök özvegye, aki férje halála után törvénytelen leánynak adott életet. A leány W. Sophie Anna Maximiliana — később társalkodónője lett egy előkelő müncheni családnak. Ezt a társalkodónőt csábította el a szóban forgó herceg s állítólag megígérte neki, hogy amennyiben következményei lennének a bűnös viszonyoknak, nem fogja cserben hagyni. A leány tényleg anyának érezte magát és Augsburgba ment, ahol egy L. nevű szülészsnőnél várta be lebetegedését. Ott nemsokára leánygyermeknek adott életet, amelyet a herceg nevének megfelelő nő névre: Margit Mártha Ludovika Ferdinándnak kereszteltek. Az anyakönyvi hivatal és az illetékes insbrucki gyámhatóság megkérdezte az anyát a gyermek apját illetőleg, de az megtagadott e részben minden felvilágosítást.

Pár nap mulva egy müncheni ügyvéd, aki a bajor uralkodó családnak is jogtanácsosa, tízezer márkát helyezett letétbe az újszülött gyermek részére s egyben tizenkétezer márkát juttatott a csecsemő anyjának végkielégítésül. A tekintélyes összeget a herceg küldte, tényleg egy krajcárig ki is fizettette, az apaságot azonban nem ismerte el, sőt kereken megtagadta.

A kényes affér ezzel ideig-óráig elintéződött. A hatóságok a herceg személyére való tekintettel nem firtatták tovább az apaság kérdését s a leány sem bolygatta a dolgot mindaddig, míg a végkielégítésül kapott összeg el nem uszott. Ekkor azonban fordulat történt az ügyben.

A bukott leány anyja, G. mérnök özvegye ekkor merészet gondolt, s meghatalmazást állított ki magának leányától, aki megbizta őt a herceg elleni jogigényeinek legjobb belátása szerint leendő érvényesítésével. A mérnöknek erre bizalmas uton figyelmeztette a herceget, hogy nyilvános botrány elkerülése céljából intézze el az ügyet feltűnés nélkül. Minthogy pedig a herceg nem reagált a figyelmeztetésre, orvosi bizonyítványt állítottatott ki, amelyben elismert szaktekintélyek igazolták, hogy leánya a szülés következtében olyan helyzetbe jutott, hogy egész életén keresztül orvosi kezelésre szorul és semmiféle foglalkozásra sem vállalkozhatik. Ennek alapján azután alternatív keresettel támadta meg a herceget, hogy vagy

harmincezer márkányi összeget fizessen végkielégítésül, vagy pedig helyezzen letétbe számára százezer márkát, úgy, hogy azt tőkésítve, a szegyenbe hozott, s keresetképtelenné vált leány részére évjáradékul biztosítsa.

A herceg azzal felelt a keresetre, hogy az apasággal történt gyanusíttatása miatt beesületsértési, a mérnöknek anyagi keresete miatt pedig zsarolási pört akasztott a nyakába. A beesületsértési pört elutasította a bíróság, mint-hogy az anya az apaság kérdését megfelelően igazolta. A zsarolási per még folyamatban van s Münchenben mostanság érdeklődéssel várják a kinos botrány további fejleményeit.

A Swärdström-nővérek Aradon.

A Swärdström-nővérek esete.

A Swärdström nővérek botránya.

A Swärdström-nővérek szenzációs botránya.

I.

Az *Aradi Közlöny* vasárnap tréfás karcolatot irt *Sarlot* Domokos főkapitányról az intézkedéséről, hogy az e hónap tizenhetedikén Aradon szereplő Swärdström-nővérek hangversenyét belügyminiszteri engedélyhez költötte. Mulatságosnak szánt koholt beszélgetést közöltünk a főkapitány és a hangversenyt rendező aradi kereskedő között. A párbeszédéből megérthette mindenki, aki magyarul tud, hogy az csak tréfa igen ám, de a *Pester Llyodnál*, a jó öreg német lapnál nem tudnak magyarul és a tréfás cikket komolyan vették. Aki a *Llyodnál* elolvasta az *Aradi Közlöny* cikkét, vérborult szemmel, lihegve kiáltozta a redakciónban:

— Botrány! Európai botrány! A Swärdström nővéreket az aradi főkapitány nem engedi föléptetni!

Az igazított munkatárs nagy haragjában elfelejtette németül megmagyaráztatni magának a mi magyar cikkünket és a mulasztása következtében olyan közlemény jelent meg, amelyet röviden csak így jellemezhetünk: *Schreklich!*

Az öreg *Lloyd* ugyanis másnap azt írta, hogy a négy énekesnőt *Aradról* vissza akarta küldeni *Sarlot* főkapitány, mert nem tudtak erkölcsi bizonyítványt fölmutatni. És ez a szörnyűség a *Lloyd* nyomán bejárta az összes fővárosi, meg bécsi lapokat, sőt azóta már biztosan a *Newyork Herald* szerkesztőségében irnak a botrányról olyan formában, hogy a szép svéd lányokat „Arad főkomiszárosa” fogházba vitette, mert nem tudták bebizonyítani: hova való illetőségük.

Az esetnek különben a következő izgalmas fejleményeit van szerencsénk elképzelni:

II.

Mint a *vármegyeüzéről* kiküldött munkatársunk jelenti, ma kinos jelenet játszódott le *Károlyi Gyula* gróf főispán hivatali helyiségében. A főispán maga elé citálta *Sarlot* Domokos főkapitányt és dult arccal kérdezte:

— Mit tett ön szerencsétlen ember?

— Nobát mit tettem? — felelte *Sarlot*.

— Világbotrányt okozott.

— Végre. Legalább az egész világ tudja, hogy Arad főkapitánya én vagyok.

— Ne tréfáljon velem. Ez hivatalos ügy. Vegye tudomásul, hogy a belügyminiszter utasítására fel kell önt függesztem a Swärdström nővérek miatt.

Sarlot Domokos erre szomorúan és fel-függesztve távozott.

III.

Budapestről jelentik:

Kinos szenzációt keltett ma a képviselőházban *Parkasházy Zsigmond* balpárti képviselő interpellációja, amelyet a Swärdström-nővérek ügyében intézett *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszterhez.

— Van-e tudomása a miniszter urnak — ugymond, — hogy valami *Sarlot*, vagy *Kasza* aradi főkapitány brutális módon visszaélt hivatalos hatalmával és a bájos *szöke* művészleányokat, a Swärdström-nővéreket visszaküldte Aradról, mert nem volt náluk az újraoltási bizonyítványuk. Azt kérdezem: hajlandó-e

azonnal megindítani e közigazgatási basa ellen a megtorló eljárást?

Andrássy gróf azonnal felelt. Csak ennyit mondott:

— Ismerem a botrányt. Már táviratban intézkedtem a főkapitány felfüggesztése iránt. (Taps, éljenzés.)

IV.

Svédország fővárosából, *Stockholm-ból* jelenti kiküldött munkatársunk: A Swärdström-botrány hullámai itt toronymagasságban esapkodnak. A hullámok ellen védgátakat emelnek, amelyeknek költségeire 37 millió korona 28 fillért szavazott meg a svéd képviselőház. Az egész országot köröskörül védgátakkal látják el, tekintettel a folyton esapkodó hullámokra. A képviselőház a legnagyobb fölhaborodással tárgyalja az ügyet. *Uzso-römi* Szépiaróm pénzügyminiszter indítványára elhatározták, hogy a háborút csak akkor nem üzenik meg Magyarországnak, ha 40 millió korona kártérítési összeget szavaz meg.

V.

Arad város mai rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy a Swärdström-botrány miatt Svédországnak fizetendő 40 millió korona kifizetése végett felvett kölcsön kamatai fedezésére újabb 17 perccel fölemeli a pótdót.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi polgári jótékony nőegyesület tegnap tartotta meg évi rendes közgyűlését *Sarlot* Domokos elnökletével. *Sarlot* meleg szavakban emlékezett meg az elhunyt *Péterffy* Antal egyesületi ügyész érdemeiről. Halála fölött jegyzőkönyvi részvétet nyilvánított az egyesület s érdemeit is jegyzőkönyvbe foglalták. Kovács Vince titkári jelentése összegezte mindazon nemes munkát, melyet az egyesület elnöksége, választmánya az 1908. évben is elvégezett. A titkár évi jelentését, valamint az abban foglalt indítványokat a közgyűlés elfogadta. Miután az elnök jelentette, hogy a néhai *Wimmer Erzsébet* hagyatékát az egyesület „Balkányi Dezső emlékezete” címen birtokba és kezelésbe vette, úgy a maga, valamint tisztviselő társai nevében visszaadta a közgyűlésnek eddigi megbízásukat. *Glück Károly* indítványára a közgyűlés az egyesület elnökévé *Sarlot* Domokost, alelnökévé *Domonkos Lajost*, titkárrá *Kovács Vincét*, pénztárossá *Maresch Gyulát*, orvosá *Posgay Lajos* drt., számvizsgálókká *Kohn S. N.*, *Külényi János* és *Kosztka Emilt* választotta meg. Az ügyészi állást *Keresztes Gyula* dr., *Aradvármegye* tiszti főügyésze vállalta el.

(*) Angol klub Aradon. Mint értesülünk, Aradon az angol nyelvismerettel bírók klubot alakítanak. Az alakuló ülés már e hó 7-én, vasárnap délelőtt lesz az aradi felső kereskedelmi iskola emeleti helyiségében. Felkérlik a rendezők mindama hölgyeket és urakat, kik az angol nyelvet csak kezdetlegesen is beszélik, hogy a gyűlésen megjelenjenek.

(*) A pécska kaszinó január hó 31-én tartotta meg rendes évi közgyűlését, mely alkalmával a *Terényi Sándor* lemondása folytán megüresedett alelnöki tisztségre *Szöke Lajos* járásbíró lett megválasztva. *Terényi Sándor* volt alelnök, a kaszinói élet fellendítése körül szerzett érdemeinek jegyzőkönyvi elismerése mellett, „örökös tiszteletbeli alelnök” címmel lett felruházva. Választmányi tagok lettek: *Bolyos Mátyás*, *Eliás Izidor*, *Friedmann József* dr., *Juhász Ny. Pál*, *Karácsonyi Gyula*, *Karácsonyi Sándor* dr., *Kosztka Mihály*, *Kripp József*, *Leitner Pál*, *Moldoványi László*, *Momák Flóris*, *Novák István*, *Povácsy Soma*, *Terényi Sándor* és *Villányi Izidor* dr.

Inzultált kulturtanácsnok.

A fivér boszuja.

— Távirati tudósítás. —

Arad, február 3.

Kedden délelőtt Szegeden pisztolypárbaj ment végbe a Makkos-erdőben. Egy tisztviselő és egy biztosítási hivatalnok voltak az ellenfelek. Az ügy előzményeiről ezeket jelenti tudósítónk:

Politzer Leó szegedi ékszerész fiatal felesége elváltoztatott írásu, névtelen leveleket kapott. Arra kéri benne az anonym levélíró, hogy adjon neki találgát. Többször látta már az utcán, föltűnt neki a szépsége, egy ízben sokáig követte nyomon a Bástya-utcában.

A zaklató leveleket a fiatal asszony panaszkodva mutatta meg a fivérének, *Szöke* biztosítási hivatalnoknak. A fivér azt a tanácsot adta, hogy menjen el a levélben jelzett találkozóhelyre, a kórzóra, majd ő is ott lesz s elintézi az ügyet.

Vasárnap délután öt órakor, amikor mábesötödött, a fiatalasszony meg is jelent a kórzón s ott háromszor-négyeszer végigsétált. Csakhamar megjelent az udvarló, aki nem volt más, mint *Gaal* Endre, Szeged város kulturtanácsnoka.

— Miért siet úgy, baba? — kérdezte *Gaal*.

A fiatal asszony erre szó nélkül megfordult s a *Kárász*-utcán keresztül a *Dugonics*-tér felé tartott. Közben volt persze a fivére is, aki szintén követte őket. A *Dugonics*-tér hirtelen előállott a biztosítási hivatalnok s kérdőre vonta a tanácsnokot:

— Uram, ön írta ezeket a leveleket? — szólt hirtelen a váratlanul megjelent fivér.

— Hogy mer maga engem megszólítani? — kiáltotta a tanácsnok. Takarodjék innen!

Ezzel megfordult s ott akarta hagyni a kinossá vált kalandot. De nem eresztették. A biztosítási hivatalnok ismét elébe állt:

— Igazolja magát azonnal! Ez a hölgy az én nővérem. Ön szemtelen leveleket irt neki s itt most a szemem láttára üldözte az utcán!

— Takarodjék, ha mondom, — volt a válasz — magával nem állok szóba.

A biztosítási hivatalnok erre nem beszélt tovább, hanem kétszer egymásután arcul ütötte a tisztviselőt.

Ez a szenvedett inzultus után elmondta az ügyet *Somogyi Szilveszter* dr. főkapitánynak, aki az ő kérelmére másnap detektív által citálta maga elé — a férjet. Ez elmondotta, hogy ő csak utólag értesült az ügyről. Tiltakozott az ellen, hogy őt felelősségre vonják. *Gaal* tanácsnok viszont azt tagadta, hogy az asszonyhoz a leveleket ő írta volna.

— A maga felesége kihívóan viselkedett, mondotta a kereskedőnek.

— Kikérem magamnak! Az én feleségem tisztességes asszony s nem szokott kihívóan viselkedni.

A szóváltásnak az eredménye csak az lett, hogy a főkapitány is belátta, mennyire nincs joga méltatlankodnia a tisztviselőnek, aki különben más uton keresett, elégtételt. Még vasárnap este kilenc órakor két barátját kérte föl, hogy nevében provokálják a biztosítási hivatalnokot. Utóbbi elfogadta a kihívást. A pisztolypárbaj helyeül a Makkoserdőt tüzték ki. Kedden délelőtt ment végbe a párbaj. Egyszeri golyóváltás után nem történt sebesülés.

Polónyi búja.

Ének az újságírók adójáról.

Nem a Norddeutscher Lloyd hajói,
Nem Schönbergerné, sem Beke . . .
Más bánat szánt Polónyi lelkén
Mint televényen az eke;
Kutatja, — mintha hivatás vón'
Mit a Teremtő rá kirótt:
Oly kis adót miért fizetnek
A vidéki újságírók?

Mert bizonyos, hogy mesterségnek
Ez a legjövendelműbb;
A riporterek, a sakálók
Ott lelnék dus aranymezőt;
A tárcairó házat épít,
A közigazdász földbirtokos;
Ezekre több adót kiszózni,
Ugyan, miért ne vón' jogos?

A vidéki redakciókban
Az olló is vert szinarany;
Ott ismeretlen az előleg,
S az élet pénzzavartalan.
Boldog ha nékik hitelezhet
A nyakkendős, a fűszeres:
És végrehajtást szenvedtetet
Közöttük hasztalan keressz.

Türni, hogy mindez így maradjon
Az államnak dehogy szabad:
Ez lesz a gazdag adóforrás
Amely soha ki nem apad.
Mit letagadnak a nagy bankok
S az ezer holdakkal bírók,
Fizetik az új virilisták:
A vidéki újságírók.

No, vidéki sajtó-eigányok,
Örülünk erre, puff neki;
Kik oly dúsak vagyunk a jókban
A mint azt Ő sütötte ki.
Talán a jámbor külvilág is
Megakad majd e furesa szón,
S tán hitelezne is reája,
— Ha nem Polónyi mondta vón'.

R - os.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Csütörtök: Casanova, operett. Komlóssy Emma vendégfelleléptével. (B bérlet).
Péntek: Varázskeringő, operett. Komlóssy Emma vendégfelleléptével. (C bérlet).
Szombat: Katalin, operett. Komlóssy Emma vendégfelleléptével. (A bérlet).
Vasárnap: Délután: Fuzs tus kisasszony, operett. Este: Gyimesi vadvirág, népszínmű. Komlóssy Emma vendégfelleléptével. (B bérlet).

Forradalmi nász.

(Színmű 3 felvonásban. Irtá: Sepius Michaelis Fordította: Homonnai Albert. Bemutató előadás.)

A francia forradalom rémnapjaiból kiszakított epizód a Forradalmi nász, *Michaelis* kedden este bemutatott 3 felvonásos színműve. A jakobinusok rémtetteinek vörös posztóján végighuzgó romantikus fonál teszi vonzóvá, lebilincselővé ezt a darabot, mely rémdrámának indul és nagyhatású romantikus színművé magasodik. A levegőjében ott harsog a fanatizált jakobinus csöcselék Marsaillaise, szinte hallani lehet Desmoulius Camille vértől csepegő vádbeszédeit, Marat, Robespierre és Danton alakjai töltik be a darab izzó levegőjét és ebből a sötét mihelyből bontakozik ki, ragyog felénk Marcarron jakobinus ezredes heroikus alakja, aki egyetlen szerelmes éjszakáért életét adja oda.

Rendkívül hatásosan megkonstruált darab *Michaelis* színműve. Megfogja és lebilincseli a nézőt, akit mintegy részesévé tesz Marcarron tragikus sorsának. Mint ahogy a szűzsé is elmúlt világ, ma már alig érthető levegőjében

játszik Marcarron alakja is, melyet *Kesztler* Ede adott a szerep romantikus jellegének mesterei megjátszásával. Marcarron alakja is egy letűnt világ érthetetlen heroizmusával van felruházva és nekünk idegen, nem hiszünk benne, nem emberi, annyira felülemelkedik még a kiválasztott, kivételes jellemek felett is.

A francia forradalom dícsítésének szánt darab nagy hatással van a közönségre. Minden felvonásában van valami, ami egyenesen az idegek kipróbálására van szánva. Az első felvonásban Ernest de Tressailles halálra ítélete, mely jelenet korhű mása a forradalmi rögtönítélő bíróságok eljárásának. Visszafojtott lélekzettel nézzük ezt a drámai jelenetet, melynek megrázó hatását csak fokozza az udvarról behallatszó puskadörej, mely a derék Prosper életét oltja ki. A második felvonásban mesterei kontrasztokkal ér el szenzációs hatást a szerző. Az életéért neveltséges gyávasággal remegő márkival szemben heroikus dícsfényben ragyog Marcarron, aki halálos szerelemre gyul *Alaine de l'Estoile* iránt, akinek pulya férjét, a márkít a nászéjszakán éri a halálos ítélet. Marcarron alakja fenséges ebben a szerepben. A férjeért aggódó asszony biztató szavára, mely menyországgal kecségteti a zord katonát, ruhát cserél a halálraítéllettel és futni engedi a gyáva márkít, míg ő maga halálra készen várja az asszony szerelmes csókját és a felkelő nappal a halált.

Ezután a drámairodalom egyik legszebb jelenete következik. *Alaine*, aki már biztonságban tudja megszökött bitvesét, szinte irtózatlan menekül Marcarron elől, aki fenséges szerelmében fájdalommal gondol arra, hogy életével fizet — semmiért. Az asszony a szomszédos szobába zárkózik komornájával. Marcarron Montaloup polgári biztost hivatja. A biztostnak elmondja a szökés történetét. Elmondja, hogy nem tántorították meg szívét és elméjét a felajánlott kínok, nem ijedt meg fenyegetésektől, semmitől, de mikor kezén érezte *Alaine* hideg, bársonyos ujjait, szíve lángborult és az ő sorsa meg volt peccetelve. Montaloup meg akarja menteni Marcarront, a köztársaság egyik legkiválóbb férfiát. Marcarron nem fogad el kegyelmet. A megszökött emigráns életéért a maga életét adja cserébe. Montaloup lesújtóan távozik, magára hagyva barátját. Ekkor kinyílik a szomszéd szoba ajtaja, *Alaine* szinte tulvilági szerelmmel öleli át Marcarront, aki elfoglalja a gyáván megszökött márkít meg érintetlen nászágyát.

Hajnalodik. Marcarront, akinek a mennyei boldogságból a halálba kell mennie, kétségbeesett életöszön fogja el. Mindenáron szabadulni szeretne. Az őrtálló Jean Lasque kaplart kéri meg, hogy szökni engedje. Ez meg sem akarja ismerni a renegátot. Közben felébred *Alaine*, aki vidám turbékolással onyoleg Marcarronnal. Még egy fél órájuk van. Gyönyörű idill az a félóra, melyet a harang ütése — hat óra van — szakít félbe. Ebben a pillanatban két ajtó nyílik ki egyszerre. Az egyikben Montaloup lép be a katonáktól megkötözve kísért márkival, a másikon katonák jönnek be Marcarront a vesztőhelyre kísérendő.

Montaloup egész éjszaka hajszolta a márkít, hogy elfogva megmenthesse barátja életét. Marcarron azonban tiltakozik. A márkí a forradalom egyenruháját viseli, tehát szabad, ő a Bourbonok fehér ruhájában áru. Montaloup megtiltja az ítélet végrehajtását. Marcarron az erkélyre fut, az udvaron sorakozó katonáknak mellére mutatva tüzet vezényel és abban a pillanatban golyótól találva holtan zuhan a földre. *Alaine* szintén élettelenül esik össze.

A forradalom szülhetett ilyen kivételes jellemeket, mint Marcarron, de ma már csak a romanticizmus világitásán keresztül fogadjuk el.

A közönség nagy tetszéssel fogadta a darabot, melyben *Kesztler* Ede ének volt nagyértékű sikere. *Kápolnay* Juliska *Alaine* szerepébe több poezist vihetett volna, bár így is egyikét produkálta legjobb alakításainak. Egyszerűen bántó volt *Hártonffy* Tressailles szerepében. Annyi nyögdecselet, visszataszító siránkozást még nem produkáltak színpadon. A halálfelelemtől megtörhet, összeroskadhat egy ilyen férfi, de ilyen visszataszító gyávaságot még játékkép sem produkálhat. Kitérő volt *Ditrói*, Prosper komornyik szerepében. Nyílt színen megtapsolták. *Hunyadi* és *Várnai* elsőrangú alakítá-

saikkal járultak a sikerhez. *Kun Irén* sok bájosággal adta *Leontint*, egy kis derűt hozva a komor hangulatba.

A rendezés teljesen elhibázott volt. Arra csak mégis ügyelni kellene, hogy a francia forradalom idejében játszó darabok butorzatát ne a most divatos angol és szecessziós tárgyakból állítsák össze. Az ilyen felületesség sokszor veszélyezteti a sikert. H. G.

Sauer hangversenye.

Egy ember ül a fehér-fekete billentyűk mellé, hol megsimogatja azokat, lágyan, lehetszerűen, hol rájuk esap, energikusan, hatalmasan, s te belebámulsz a lovegőbe vagy behunyod a szemedet vagy odaszegzed a Bösendorferre és keresztülfutnak rajtad esodálatos, még nem érzett érzések, elfognak sejtlemeszerű, határozatlan gondolatok, álmok és ábrándok, hallsz szélzugást és levélsuttogást s nem tudod megérteni, nem tudod megmagyarázni: mindezt hogyan érthette el az az ember, aki ennyi meg ennyi belépti-díj mellett hangversenyt tart a Fehér Kereszt nagytermében. *Sauer* Emilnek hívják ezt az embert és kedden hangversenyezett az aradiaknak. Vagy két óráig keresztül ült a zongora mellett és mi két óráig keresztül hallgattuk leszögezve, megbüvölve, gyönyörűséggel élvezve ezt a esodálatosan nagy zongoraművészt.

Beethovenel kezdte, a legklasszikusabb klasszikussal, akit agyonvernek a műkedvelők türelmi játékaival. A közönség sejtteni kezdte az igazi Beethovent, de alig eszmélt erre, *Mendelssohn* egyik praeludiuma következett. Majd felhangzottak egymásután *Brahms*, *Schumann* és *Chopin*, a szomorú, tompított érzések mesterei, — lásd különösen *Schumann* *Traumeswirren*-jét és *Chopin* *Nocturne*-jét, — azután a rohamos, szédületes technikájú *Chopin*-etude, amely után olyan tapsvihár zugott fel, amilyent kevés hangversenyen hallottunk. Egy északi, rejtelmes, borongós *Grieg*-szám és két *Sauer*-dal következtek, mindegyik a legbravurosabb technikával, legkifejezőbb megértéssel.

Liszt Ferencé volt az utolsó programszám. Egy *Tarantella*; de utána még ráadásul egy *Liszt*-rapszodiát, sőt még egy másik ráadást is kellett adni *Sauer*nek. A közönséget lenyűgözte ez a nagy művész és a közönség telhetetlen volt. Hallani akarta, ameddig csak lehetett és hallotta s hallja még azontul is, hallucinációban, felejthetetlen emlékezetképen . . . (b. b.)

* **Aradi műtárgyak kiállítás.** Az aradi képző- és iparművészeti társulat választmányi ülést tartott ma délután, melyen több érdekes eszmét és tervet vitattak meg. Megállapították a folyó hó 13-án délután 5 órakor a városban kisteremben megtartandó közgyűlés programját. Ez alkalommal kerülnek kiosztásra a társulat által vásárolt jutalék-tárgyak, amelyeknek sorozata a következő: *Kézői Kovács* László „*Alkonyat*”, *Déry Béla* „*Esős hangulat*”, *Bachmann* *Károly* „*Csendélet*”, *Pörge Gergely* „*Gyulavári esősház*”, *Márkó Ernő* „*Mocerasas táj*”, *Albert Andor* „*Asztalos Sándor mellszobra*”, *Urhegyi* *Alajos* 1—1 tájképe, ifj. *Vastagh György* 1—1 bronz szobra. A kiosztandó műtárgyak a közgyűlést megelőzőleg közszemlére kilesznek téve. Isméltetlen tárgyalás alá került *Varjassy* *Árpád* közérdekű indítványa a *Baross-park* *Petőfi-utca* felé eső részének és a felső-temető bejáratának művészi izlés szerint való kiképzése. Erre négyre a már előbb kiküldött bizottság oly javaslatot tett, hogy a társulat művészi tagjait egy együttes értekezletre fogja meghívni, melyen a terv részleteit megállapítják. A karácsonyi kiállítás szép sikere arra buzdította a választmányt, hogy egy régebbi tervét husvétkor megvalósítsa. Ez a terv az aradi és aradvidéki becsesebb műtárgyak együttes kiállítására. A kiállítás szervezői: *Steiner* *József*, *Balla* *Frigyes* és *Ufferbach* *Jenő*.

* A „Nyugat“-nak, Igotus, Fenyő Miksa és Osvát Ernő folyóiratának most jelent meg a harmadik száma. Abban az érdekes irodalmi harcban, amelyet az ifjú irógeneráció modern hangú dolgai provokáltak, a „Nyugat“ a harcok ütköző pontja. A „Nyugat“ körül sorakoznak e gárda legkiválóbb emberei és ez a szám is méltóan képviseli a modern irodalmi törekvéseket. *Babits Mihály* egy nálunk még ismeretlen angol költőt, *Swimburne-t* mutatja be. *Novellát* írtak *Lengyel Géza* (Véletlenek) és *Móricz Zsigmond* (A cica meg a macska). Költeményekkel *Szép Ernő*, *Kemény Simon* és *Tóth Árpád* szerepelnek. *Balázs Béla* (Dialogus a dialogusról) és *Salgó Ernő* (Az ellendráma) esszé-t írtak. *Lukács György* *Richard Beer-Hoffmann* novelláit ismerteti. A Figyelőbe *Lengyel Géza* (Közizlés), *Laczkó Géza* (A fehér kőről a pingvinek szigetére), *Csáth Géza* (Lányi Ernő új dalai) és *Lengyel Géza* (Hamis romok) dolgai jönnek. A havonta kétszer megjelenő folyóirat előfizetési ára egy évre 20 kor., fél-évre 10 kor. A kiadóhivatal VII. Akácfa-utca 5. sz. alatt van.

HIREK.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 4-én az időjárás: változékony, enyhe, sok helyütt csapadék.

— **Az aradi vesztőhely megváltásának ügye a Házban.** *Budapesti* tudósítónk telefonálja, hogy a képviselőházban *Nagy György* orsz. képviselő ma indítványt jegyzett, amelyben javasolja a Háznak, hogy az aradi vesztőhely megváltására megindított hazafias akcióban vegyen részt és a vesztőhely megváltásához *huszezer koronával járuljon hozzá.*

— **Az Osztrák-Magyar bank közgyűlése.** Bécsből táviratozzák: Az Osztrák-Magyar bank ma tartotta meg Bécsben évi rendes közgyűlését, amelyen feltűnt, hogy egy részvényes, a Szegedi Kereskedelmi és Iparbank igazgatója német nyelvű felszólalásában a bank vezetőségének a magyar kereskedői világ nevében köszönetét fejezte ki a példás vezetésért, egyszersmind a közös bank további fenntartásáért szállott sikra. Beszédét a közgyűlésen nagy tetszéssel fogadták. A gyűlés folyamán botrány is történt. A német képviselők nem akarták *Skarda dr.* részvényes cseh nyelvű beszédét meghallgatni. *Skarda dr.* azonban a nagy lármára cseh nyelven mondotta el beszédét.

— **Az Erzsébetvárosrész rendezése** érdekében megalakult bizottság tagjait tisztelettel kérem, hogy február hó 5-én pénteken este 8 órakor az Illés-utcai iskolában megjelenni szíveskedjenek. Az ügy fontosságára való tekintettel kérem minél teljesebb számban eljönni. Érdeklődő polgártársainkat szívesen látjuk. *Figus Albert*, elnök.

— **A helyőrség Resicáért és Ajkáért.** Tegnap este a helyőrség a resicai és ajkai bányakatasztrófa alkalmával szerencsétlenül járt bányászok hozzátartozóinak segélyezésére nagyszabású hangversenyt rendezett a Fehér Kereszt-szálló télikertjében. Az aradi közönség szépen méltányolta a helyőrség humanizmusát és nagyszámban kereste fel a hangversenyt. A hangversenynek szép erkölcsi és jelentős anyagi sikere is volt, amennyiben 210 korona 20 fillért juttathat a szerencsétlenek segélyezésére. Az estélyen felülfizettek a következők:

Fekete tábornok 10 korona, *Friedmann Ede* és *neje* 8 korona, *Kintzig János* 8 korona, *Kabdebó Antal* szolgabíró 5 korona, *Baross Ferenc* főszolgabíró 5 korona, *Schauer Adam* 2 korona, *Szokolczay Lajos* 2 korona, *Vecsey Jenő* 2 korona, *Boeriu őrnagy* 1 korona, *Brüll főhadnagy* 1 korona, *Csiborszky hadnagy* 1 korona, *N. N. 1* korona, *N. N. 1* korona, *N. N.* 20 fillér.

— **Ünnepelt orvos.** A nagyhalmágyi járás közönsége a járás nyugdíjba vonult orvosának, *Weisz Armin dr.-nak* tiszteletére február 7-én bankettet rendez.

— **Köszönét a törvényhatóság állásfoglalásaért.** Aradváros törvényhatósági bizottsága decemberben tartott közgyűlésében feliratilag üdvözölte *Andrássy Gyula* gróf belügyminisztert és államtitkárját, *Hadik János* gróftól abból az alkalomból, hogy a miniszter a parlamentben benyújtotta a választói jog kiterjesztéséről alkotott törvénytervezetet. *Hadik gróf* államtitkár ma a következő levéllel köszöntö meg Arad üdvözlését:

Nagyságos Polgármester Ur!

Hálásan köszönöm a megtisztelő meleg üdvözlést, amelylyel Arad sz. kir. város közönsége szíves volt engem is fölkeresni abból az alkalomból, hogy *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter a választói jog reformjáról szóló nagyszabású törvényjavaslatát az országgyűlés elé terjesztette.

Hazafias örömmel látom a tisztelt városi közönség állásfoglalását e javaslat mellett, mert erős a meggyőződése, hogy az a korszerű nagy reform, mely az eddigi szűk alapokra fektetett választói jogunk általánossá tételét célozza, hazai viszonyaink között a javaslatban lefektetett alapelvek szerint nyerhet csak a nemzet létérdekének megfelelő megoldást.

Ebben a kérdésben hozott nagybecsű határozatokat biztató jelölül tekintem annak, hogy az ország józan közvéleménye a nemzet nagy vitális érdekei nézőpontjából bírálja a javaslatot.

Fogadja Nagyságod s kérem, a városi törvényhatóság tisztelt bizottságának tolmácsolja a szíves üdvözlétem melegén érzett hálámat és benső köszönetemet.

Hadik János.

A polgármester a februári közgyűlésén mutatja be az államtitkár levelét.

— **Péterffy Antal temetése.** Tegnap délután temették el nagy részvét mellett *Péterffy Antal* ügyvédet. Három órakor volt a temetés, melyen mind képviselve voltak azok a társadalmi és politikai körök és egyesületek, melyekben az elhunyt hosszú éveken keresztül buzgó működést fejtett ki. A Karolina-utcai gyászháznál megjelentek az aradi ügyvédi kamarának, a függetlenségi és 48-as pártnak, a különböző takarékpénztáraknak, vállalatoknak és jótékonyági egyesületeknek küldöttségei, továbbá az elhunyt tisztelőinek nagyszámú serege. Az egyházi szertartást *Török Aurél dr.* minorita lelkész végezte, ezután pedig *Avarffy Ferenc* az ügyvédi kamara nevében bucsuztatta el a halottat meghatóan szép szavakban. A tanítóképző-intézet növendékeinek gyászdala után nagy tömeg kísérte a koporsót a felsőtemetőbe. *Nagy Kálmán* bucsuztatta itt el az elhunytat, mint az aradi függetlenségi párt egyik megteremtőjét és kiváló vezérét. A koporsót ezután elhelyezték a családi sírboltba.

— **Az automobil-gyár építkezése.** Megírtuk, hogy az aradi építészek a tanácsot az iránt keresték meg, hogy az lépjen közbe a magyar automobil-gyár igazgatóságánál és szólítsa fel az aradi építő ipar előnyben részesítésére és a kivitelre el nem fogadott tervek jutalmazására. A tanács eleget tett a kérelemnek s az igazgatóság a hozzá intézett tanácsi átiratra a következőleg felelt:

Már most jelezhetjük, hogy saját érdeklünkben és az aradi építőmestereket előnyben kívánjuk részesíteni. Arra nézve azonban, hogy a munkát csak aradi építőmesterek adjuk ki, részvényeseinkre való tekintettel, kiknek érdekeit kell elsősorban szem előtt tartanunk, kötelezettséget nem vállalhatunk. Az ajánlati felhívás feltételei értelmében arra sem vállalkozhatunk, hogy a meg nem felelő terveket díjazzuk.

— **Milán király fia mint orfeuménekes.** *Budapesti* tudósítónk jelenti, hogy a fővárosi Royal-orfeumban ma este mutatkozott be *Milán király* törvénytelen fia: *Krisztics Milán*, mint orfeum-énekes. Az előadás iránt rendkívüli nagy volt az érdeklődés, az orfeum zsufolásig megtelt. A daliás szép ifju, a közönség lázas érdeklődése mellett gyenge hanggal francia és magyar dalokat énekelt, a magyar dalok közül a „*Voltam király Arkádiában*” című operett rész dallamára *Krisztics* ezt énekelte:

— *Voltam én király Belgrádban...*

A közönség a kísérletezést szimpatikusan fogadta és az ifju *Krisztics*nek különösen lövés művészetét honorálta zajos tapsal.

— **Az apátfalvai függetlenségi 48-as olvasókör** a tagok élénk részvétele mellett vasárnap délután tartotta évi tisztújító nagygyűlését. A tisztikar így alakult: Elnök *Somogyi Béla*, alelnök: *Herzeg József*, pénztárnok: *Kerekes K. Mihály*, ellenőr: *Lukács Gyula*, jegyzők: *Szlovák Béla* és *Szűts Ferenc*, háznagy: *Kardos József*, könyvtárnok: *Juhász János*, zászlótartó: *Fejes D. Mihály* lett.

— **Egy sikkasztás következményei.** Irtunk arról, hogy az Aradon öngyilkossá lett ifjabb *Karl Antal* aradszentmártoni tisztviselő, az ottani takarékpénztár főkönyvelője sikkasztást követett el, amivel megkárosította a pénztárat. Amikor a visszaélést fölfedezték, *Karl* apja az elsikkasztott összeg egy részét visszafizette. Azonban maradt még befizetetlenül tízezer korona. Az *Aradszentmártoni Takarékpénztár* tegnap megtartott közgyűlésén nagy vita volt a hiányzó tízezer korona körül. Sokan azt hangoztatták, hogy a pénzt *Karl Márton* pénztárnoknak kellene megfizetni, mert az ő felületességének is része volt a kár előidézésében. A közgyűlés azonban úgy döntött, hogy a hiányzó tízezer koronából 7 ezer koronát 7 igazgatósági tag fizet meg, három pedig az osztalékot terheli s így egy részvényosztalékra emiatt 2 koronával kevesebb jut.

— **Eljegyzés.** *Maszni János* aradi építész és építőmester eljegyezte január hó 30-án *Michelbauer Lajos* szőlőbirtokos és neje szeretetreméltó leányát, *Margit* kisasszonyt Aradon.

— *Kell Manó* cég ajánlja hírneves *kelengve harisnyáit és ruhadisz remekeit.* 113

— **Kragujevics merénylete a vizsgálóbíró ellen.** *Budapesti* tudósítónk telefonálja, hogy *Kragujevics Spázó*, a többszörös gyilkossággal vádolt horvát jogszigorló, midőn ma a vizsgálóbíró cellájából felhozatta, a bíró szobájában dühöngeni, kiabálni kezdett, úgy, hogy a felügyeletére rendelt két börtönőr nem tudta megfékezni. *Kragujevics* dühöngése közben felkapta az asztalról a tintatartót és azt a vizsgálóbíró fejéhez vágta, akit könnyebben megsebesített. A dühöngő embert rendőri beavatkozással lehetett csak nagynehezen lefogni és bilincsekbe verni. Most szigorított börtönbüntetéssel sújtották.

— **A radnai járásbíróház épülete.** Évek óta huzódott a radnai járásbíróház épület ügye. A rozoga, megrepedezett, több oldalról megtámasztott épület agyonnyomással fenyegette a személyzetet, meg az ott megfordult ügyfeleket. Sok huzavona után az igazságügyminiszter elhatározta és elrendelte a mostani épület lebontását, s helyébe új, megfelelő épület emelését. Most elsejére azután kiköltözött a bíróság ősrégi fészkeből. Részben a „*Fekete Sas*”-vendéglő emeletére, részben a község házához, — hol mindaddig maradtak, míg az új épületbe nem költözhetnek. A régi épület lebontását most már meg is kezdték, hogy a tavasz beálltával hozzá foghassanak az építéshez. Őzre lehetőleg el is készülnek vele, amikor is a bíróság véglegesen elhelyezkedik az új épületében.

— **Jegyzőválasztás.** Szentleányfalva község képviselőtestülete a Vaja Kálmán lemondása folytán megüresedett községi jegyzői állásra *Antalfy Dezsőt* választotta meg.

— **Halálozások.** Arad társadalmának egyik derék tagja hunyt el ma reggel. *Szombatsági Sármezey Ákos* birtokos halt meg ma reggel nyolc órakor Révay-utca 1. szám alatti házában. Az erős, ötvennégy esztendőes embert hosszabb idő óta influenza gyötörte, mely most tüdejére ment és halálát okozta. Az elhunytat felesége, született *Lacay Mariska*, gyermekei, *Sármezey Mariska* és *Anna*, testvére, *Sármezey Endre*, továbbá a rokonoknak, ismerősöknek és tisztelőknek nagyszámu serege gyászolja. Temetése holnap, csütörtökön délután lesz a Révay-utcai gyászházban a felsőtemetőbe, ahol a holttestet a családi sírboltban helyezik örök nyugalomra.

Ma reggel fél öt órakor hunyt el Aradon *Jakabffy Miklós* nagykupai birtokos, a Batthyány-utca 4. számú lakásán. Halálát szívszélhűdés okozta. *Jakabffy Miklós* hatvanegy évet élt; váratlan halálát özvegye, *Prohászka Ágnes* és gyermekei, *Jakabffy Simon*, *Tibor*, *Rezső* és *Miklós*, valamint testvére, *Bossányi Gyuláné* szül. *Jakabffy Julia*, továbbá kiterjedt rokonsága, sok tisztelője és barátja gyászolja. Holttestét pénteken délelőtt szentelik be a gyászházban, honnan délután Nagykupára szállítják és három órakor örök nyugalomra helyezik.

— **A vonat kerekei alatt.** *Halasi György* 12 éves, esanádpalotai iskolásfiú; mikor tegnap az iskolából hazafelé tartott, a vasuti sínek mellett ment. Nem vette észre a Szeged felől jövő személyvonatot s annak kerekei alá került. **Agyrázkódást** szenvedett és ma reggel 9 órakor meghalt.

— **A tekintetes trónörökös.** Ez a kis epizód Ferenc Ferdinánd trónörökösnek legutóbbi pusztaszeri vadászatával függ össze. Erősen várta már a főherceget *Pallavicini Sándor* őrgrof. A vadászat területén száz meg száz szolgakéz szorgoskodott s az őrgrof személyesen intézkedett mindenütt a szükséges teendőknél. Mikor aztán rendben volt minden, a szolgák egyike odaállt az őrgrof elé és szerényen szorongva előterjesztette a kívánságát.

— Az életben több kívánságom nem lenne — mondta el-csuklók hangon — csak egyszer szemtől szembe látni az „ercherprincet.“

Katonásan fejezte ki magát a szolga, mert tudta, hogy a trónörökös katona és ő is az volt valamikor. Az őrgrof megmosolyogta a jámbor kívánságot. Mikor azonban az „ercherprinc“ megérkezett és a nép özönlött a látására, vadászat közben mégis szóba hozta a dolgot a trónörökös előtt, aki nemcsak hogy meg nem ütközött a kívánságon, hanem megkérte az őrgrofot, hogy a szolgát vezessék hozzá. Persze ennek az óhajtásának készségesen megfelelték. Mikor azonban a szolga szemtől-szembe állt a hatalmas urral, meghatottan, remegve állt ott és szólni nem tudott. A csendet a trónörökös törte meg.

No, barátom, — kérdezte, kezét nyujtván — meg van velem elégedve?

A szolga beleparolázva a feléje nyujtott kézbe, meghatottan remegte:

— Nagyon meg vagyok elégedve a tekintetes urral!

Ezzel katonásan szalutálva, távozott. A kis epizódnak hamar híre futott s a vadászat alatt a nép csak a szolgáról és a trónörököséről beszélt. A szolga pedig most büszkén emlegeti, hogy ő nemcsak beszélt, hanem kezelt is az „ercherprinc“-cel.

— **Esti jégünnepély.** Az Aradi Koresolyázó Egylet február 4-én, csütörtökön a városligeti jégpályán villam, légszesz, lámpion és tűzijátékkal világított esti jég-ünnepélyt rendez a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekarának közreműködésével. Kezdeté fél 6 óra, vége 9 órakor. Kedvezőtlen idő esetén az ünnepélyt elhalasztják. — Belépti-díj: tagoknak (idény- és deák-jegy) 60 fill., idegeneknek 1 kor. A 10 éven alóli gyermekek csak 7 óráig vehetnek részt a jég-ünnepélyen.

— **Gyujtogatás szerelmi boszúból.** Ugyan- csak „tüzes“ szerelmi történet játszódott le az aradmegyei *Vidra* községben. *Magyer János*, egy ottani gazdaember már napok óta ostromolta szerelmi ajánlatokkal *Magyer György*-nek a feleségét. Tegnap este, mikor *Magyer György* — aki egyébként csupán névrokona *Jánosnak* — nem volt otthon, az utóbbi elment a fiatalasszony házához és kérte, hogy bocsássa be. Az asszony elutasította *Magyer Jánost*, mire az boszúból felgyujtotta a nádfüdeles kis házat. A ház az istállóval és néhány majorsággal együtt porrá égett, de az asszony idejekorán elmenekült. A kár több mint hatszáz korona, melyből semmi sem volt biztosítva. A kétségbeesett asszony feljelentette az esetet a hatóságnál. A csendőrség megindította a nyomozást és jelentést tett az esetről az ügyészségnek.

— **Halálos elgázolás.** Világosról jelentik lapunknak, hogy ott ma végzetes szerencsétlenség történt. *Miklusz Minku* 45 éves román gazdálkodó kocsijával fát akart szállítani *Kovaszine* felől *Világosra*. Közben a kocsi elé fogott ökrök, egy őrizetlen pillanatban felmentek a hegyaljai motoros uttestére, ahonnan *Miklusz* leakarta az ökröket terelni. Ekkor robogott épen arra a hegyaljai motoros egyik kocsija és mivel fékezésre már elegendő idő nem volt, a motoros *Miklusz* elgázolta. A szerencsétlen, sérülései következtében nyomban meghalt. Az aradi kir. ügyészség megindította a nyomozást, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség. *Miklusz* holttestét holnap fogják felboncolni.

— **Hol készül modern fénykép?** Korszerű modern fényképek elősmert legjobb hírű műterme, *Kossak* cs. és kir. udv. és kamara-fényképésznel. (Weitzer J.-u. 3. sz.) 541

— **Likör aromák** kitűnő likörök előállításiára; — házilag — *Vojtek* és *Weisznl.* 171

TÖRVÉNYKEZES.

§ **Állat az emberben.** A legutalatosabb bűnök egyikével vádolta meg az aradi kir. ügyészség *Lévai Józsefet*. Ez ellen a 60 éves ember ellen a családja, — veje, leánya és felesége — azt a feljelentést tették, hogy hét éves kis unokája, *Lévai Angela* ellen erkölestelen merényletet követett el. Az aradi kir. törvényszék a vádat nem látta beigazoltnak és *Lévait* felmentette. Ma hirdették ki a vádlott előtt a nagyváradi kir. ítélőtábla ítéletét, amely szerint az elsőbírósi ítélet megváltoztatásával **hat havi börtönbüntetésre ítélte.**

§ **Agyonlőtt vadászó.** Még 1907. év őszén történt, hogy *Gyulavarsánd* község vadászterületén *Krisány Juon* és *Lile Demeter* vadászok a tilos területen vadászatva, szembe kerültek *Galbács István* és négy másik vadőrrel, akik *Almássy Dénes* gróf szolgálatában állanak. A vadőrök üldözöbe vették a vadászokat, akik futva menekültek előlük és menet közben a földre ijesztés céljából több lövést tettek. *Galbács István* vadőr erre le akarta kapni válláról fegyverét — közben, nem tudni hogyan, a fegyver elsült, még pedig oly szerencsétlenül, hogy a golyó az egyik vadorzót, *Krisány Juont* találta, aki sérülésébe belehalt. Az aradi kir. törvényszék *Galbács* ellen szándékos emberölés miatt vádat. Tegnap volt ebben az ügyben az esküdtszéki tárgyalás *Köller* kir. táblai bíró elnöklése alatt. A kir. ügyész a tárgyalás adatai alapján *Galbács* ellen módosította vádját és csak gondatlanságból okozott emberölés címén kérte elítélését, mert az adatok csak gondatlanságot látszanak igazolni.

Az esküdtek nem bűnösnek mondták ki a vádlottat a gondatlanságból okozott emberölés büntetésében és ez alapon a bíróság **felmentő ítéletet hozott.**

§ **Hibaigazítás.** *Krivány János* bűnügyéről szóló minapi tudósításunkban az foglaltatik, hogy *Kertész Miksa* dr. a kir. ügyész egyik állítására azt mondta: „ez szemenszedett valótlanság“. *Kertész Miksa* dr. figyelmeztetett bennünket rá, hogy e kifejezést ilyen formában nem használta.

TARKASÁGOK.

★

(A bálban.) Egyik minapi aradi bálon lestük el ezt a beszélgetést. A bál-terem egyik sarkában állt két fiatalember és onnan nézegettek két szemben ülő leányt. Egyszerre csak megszólal az egyik fiatalember:

— Hallom, el akarod venni azt a széke leányt. Te, ne tedd ezt, hiszen annak egészen fals a haja. Vedd el inkább azt a másikat!

— Oh, hiszen, az sem jobb egy — *hajsza-lal sem!*

*

(A jubileum.) *Mezei Péternek*, a derék vidéki színésznek mostanában az ország minden részéből gratuláltak az ismerősei. Színészkedésének ötvenéves jubileuma alkalmából történt ez. Kapott táviratot *László Gyulától* is, a Magyar Színház tagjától.

A táviratot megelőzte egy kávéházi beszélgetés, amelyet szükségesnek tartunk elmondani. A lapok hozták a jubileumi hírt s az egyik színész, aki ott ült a kávéházi asztalnál, így szólt:

— Mintha egyszer már jubilált volna *Mezei!*

— Csakugyan — mondja egy másik — egy év előtt.

— Dehogy — szól egy másik — két év előtt.

— Mindenesetre táviratozok neki, — jegyzi meg *László Gyula*.

És a következő táviratot fogalmazta meg és küldte el:

„Ötvenéves színészkedésének századik jubileumán gratulál *László Gyula*.“

TANÜGY.

(—) A **lippai kereskedelmi- és polgári iskola** kibővítését megkezdtek. Az iskola mellett levő gőz- és kádfürdőt, melyet az állam 70,000 koronáért megvett, már lebontották, s helyére jön a kibővített rész. A munkálatok miatt a tanévet a szokottnál előbb fogják bevégezni, hogy öszre mindennel készen lehessenek. A kibővítésre nagy szükség volt. Torna-, rajztermek hiányoztak, melyek az új részben nyernek elhelyezést.

A lélegzés

sokkal könnyebb már az első néhány adag **SCOTT-féle Emulsio** után is és ez a megkönnyebbülés napról-napra növekedik.

Ezren és ezren tapasztalták ezt az utolsó 32 éven keresztül. Ép ily szembe-ötölő a javulás az általános egészségét illetőleg.

Az Emulsio vasárnaponként a SCOTT-féle módszer vad-jegyet — a halászt — kérjük ügyeltembe venni.

Étvágy és álom

visszatér, s az emésztés javul. Próbálja meg és meg fog erről győződni. 6001.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Jolán. Ugyes, de nekünk még gyenge. *B. E. Temesvár*. Szívesen vesszük a küldeményeket.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

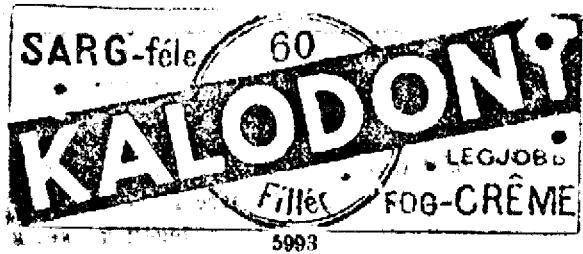
— Távirati tudósítás. —

Budapest, február 3.

5 ezer mm. 5 fillérrel magasabb.

Az arak 50 kilónként számítva:

	Deli záriat	2 órai záriat
Buza áprilisra ...	12.63—12.64	12.63—12.64
Tengeri májusra ...	7.26—7.27	7.26—7.27
Rozs áprilisra ...	10.04—10.05	10.04—10.02
Zab áprilisra ...	8.60—8.61	8.60—8.61
Buza 1909 októberre ...	10.76—10.77	10.77—10.78
Rozs októberre ...	9.04—9.05	9.03—9.04

IDEGENEK ARADON.

— Február 3. —

Fehér Kereszt szálloda. Moldova Béla telek-
könyvvezető Nagyszentmiklós. — Deutsch Izidor
utazó Budapest. — Vass Sándor utazó Budapest. —
Pollák Henrik utazó Budapest. — Pollák Ignác
kereskedő Kassa. — Gál Bertalan ker. utazó Nagy-
szőlős. — Mészáros Józsefné Békés. — Gerláczy
Béla bankigazgató Kassa. — Steiner Hugó utazó
Kaposvár.

Központi szálloda. Pollák Albert utazó Bécs. —
Fischer Miksa utazó Bécs. — Spitz Manó utazó
Bécs. — Singer Miksa utazó Bécs. — Noistadter
Adolf utazó Bécs. — Pollák Sándor kereskedő Makó.
— Engleder Mór utazó Budapest. — Braun Lipót
utazó Budapest. — Keszler Lajos utazó Budapest.
— Panak Artur T. Tóváros. — Darvas Ferenc
utazó Brassó. — Szent János dr. főorvos Szom-
bathely. — Fischer Soma utazó Budapest. —
Magbaum Albert utazó Budapest. — Tulkár György
dr. orvos Szemlák. — Holló Gyula utazó Budapest.
— Istók Jenő kereskedő Nagyvárad. — Bermár
Miklós utazó Nagyvárad. — Fenyves Miksa keres-
kedő Budapest. — Deutsch József igazgató Buda-
pest. — Frenkel Lajos utazó Debrecen. — Grün-
berger Mór utazó Budapest.

Vas szálloda. Fischer Richárd gazdasz Temes-
monostor. — Lőrinczy László utazó Hajdunánás. —
Grucis Aurél gör. kel. lelkész Pardány. — Popovics
Péter jogász Déva. — Kintya János orvos Déva.

Pannonia szálloda. Janku Aurél lelkész Za-
ránd. — Runge Józsefné magánzó Borosbesbes. —
Balea Antal jogász Uj Moldova. — Stern Miksa
gyári hivatalnok Borosjenő. — Kókényesi Béla ta-
nító Arad. — Lábady István igazgató Zaránd. —
Gróza Adam lelkész N.K. — Friedmann Imre
gyakornok Gurahoné. — Tritsel Antal utazó Buda-
pest. — Negrü Virgil lelkész Egres. — Kalmár
Sándor kereskedő Makó. — Walfinger Vilmos
utazó Budapest. — Kure Györgyné jegyző neje
Szapáryliget. — Freindmann Jakab fakereskedő Gu-
rahoné. — Regdon Sándor építész Szeged.

NEMZETI SZINHÁZ.

Csütörtök, 1909. évi február hó 4-én:

B) bérlet. B) bérlet.

Casanova.

Nagy operette 3 felvonásban. Szövegét írta: Faragó Jenő.
Zenéjét szerzőtte: Barna Izsó.

SZEMÉLYEK:

A sátán	Faludi K.	Napoleon	Leövey Leo.
Petruccio		Nanette	Zalai Margit.
XV. Lajos		Barbarina	Kun Iren
Mózes		Don Juan	Nagy Iren
A sátánné	Kömlyóssy E.	Kapitány	Szabó Sándor
Marion		Pietro, kertész	Ladislav J.
Pompadour		Loro, zöngé	Leövey Leo.
Lia		Rendőrfőnök	Nagy van.
Casanova	Hunyady J.	Ri. Richard	Szalai I.

Kezdete este 7 és fél órákor.

NYILTTÉR.*

Háztartásom vezetésére

oly 30—40 év körüli intelligens leányt
vagy özvegyasszonyt keresek, ki a
háztartás minden ágában jártas, főz,
a gyermekeket szereti és foglalkozik
velük, egy minden eseléd és egy ko-
osis segítsége van. Előnyben részesül,

ki a varráshoz is ért.

Fizetése megegyezés szerint. Család-
tagnak lesz tekintve.

Cím:

Fischer Lipótné
Arad, Gyár-utca 7. sz.

Limbbeck János és fia

Első magy. kir. szab. érokozorsó-gyára és temetesrendező
intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Özv. Sármezey Akosné született Laczay
Mariska és gyermekei Sármezey Mariska és
Anna, özv. Sármezey Manoné született Bos-
sányi Ilona és gyermekei, Sármezey Endre
és neje szül. Menczer Ilona, Sármezey An-
tal és neje szül. Nagel Mariska és gyerme-
kei, Sármezey Árpád és gyermekei, ifj. Na-
gel Vilmosné szül. Sármezey Margit, férje és
gyermekei, Szathmáry-Király Janosné szül.
Sármezey Agnes, férje és gyermekei, Hász
Kálmáné szül. Sármezey Jolán, férje és
gyermekei, fájdalommal tudatják szeretett
férje, atyjuk és testvérük, sógoruk és nagy-
bátyjuk

szombatsági Sármezey Ákos, birtokosnak,

folyó évi február hó 3-án, reggeli 8 óra-
kor, életének 54-ik évében történt elhunytát.

A megboldogult földi maradványai
Aradon a Révai-utcai 1. számú házból fol-
lyó hó 4-én délután 3 órakor fognak a
római. kat. szertartás szerint beszenteltetni
és onnan a családi sírboltba örök nyuga-
lomra helyezni.

Az engesztelő szentmise folyó évi feb-
ruár hó 3-án délelőtt 10 órakor Aradon a
főt. Minorita-atyák templomában fog az
egkek Urának bemutatni.

Béke poraira!

Arad, 1909. február hó 3-án. 716

Szőlősgazdákhhoz.

A szőlőpótlás rendkívül' nehézségi és sikertelen-
sége abban leli magyarázatát, hogy ahhoz nem a meg-
felelő, teljesen megfelelő

l. oszt. gyökérdús anyagok,
hanom mindent e meg nem felelő ripária és oltvány lesz
lehaszná va.

Szőlőpótlás céljára gyorski szőlőgazdaságomban igen
bevált módon fajtásztá ripária portális vesszőket gyöke-
reztetek és szőlőoltványokat készitek, melyek a sikeres
es eredményes szőlőpótlást mindenki-ek biztosítják.

Tessék a hirdelést megfigyeli.

Vojtek Alajos

647

szőlőbirtokos.

Vigyázz! Vigyázz! Sok értéketlen utánzatot kinnának

Kérjen határozottan Globin-t
Fritz Schultz Iun. A. G. Gyárából
5966-I

Hatóságilag enge-
délyezett

Kiárusítás

könyvek, papirárúk és
írószerekben

üzletátbelyezés miatt

Ingusz I. és Fia

könyv-, papir- és írószer
kereskedésében 661

Weitzer János-utca

Antiquar-könyvek,

irodai papirok, levél-

papirok, borítékok,

csomagoló papirok

beszerzési árban

lesznek kiárusítva.

Ingusz I. és Fia

Weitzer János-utca.

5-10 perc alatt megszabadul bármely főfájástól vagy migraentől ha a Kárpáti-féle

fejtájás elleni pasztillát használja.

1 tubus 12 adaggal 1 korona.

Kapható és megrendelhető az egyedüli készítőnél

Kárpáti János gyógyszer-tárában Arad, Boros Béni-tér 15. szám. (Dengl-ház.)

Vidékre 3 tubus rendelésnél franco.

APRO HIRDETÉSEK.

Intelligens Izraelita családnál

a középiskola IV. osztályába járó két fia számára helyet keresek teljes ellátással, külön szobával — jutányos áron. Ajánlatokat a kiadóhivatal címére kérem. 715

Egy vagy két szobából álló

garcon lakás az Andrássy-téren vagy közvetlen közelében kerestetik. Ajánlatok „Garcon lakás” jellegével a kiadóba kéretnek. 698

English lady

English lady, desires to give lesson, Tues-day's, and Thurs-day Afternoons. Miss Margaret Smith. Rákóczy-u. 13. Arad. 688

Eladó ház.

Lovarda-utca 1. számú ház szabad kézből eladó. Értekezhetni Murády Álmos, Batthyány-utca 63. vagy Krizsán Sándor Tornyai, (Csánád-megye.) 696

Lakás kiadó.

Flórián-utca 14a. sz. házban 3 szoba, fürdőszoba és minden mellék-helyiségekkel együtt május 1-re kiadó. 719

Kri lakás

a Boros Béni-tér 7 szám alatt épülő házban, ugyanott kényelmes 3 szobás udvari lakások fürdő szobával, villanyvilágítással kiadók f. é. május 1-re. Közelebbi értesítést nyerhetni: Braun N. A. tulajdonosnál Boros Béni-tér 9. 720

Kiadó lakás

3 utcai szoba, előszoba, fürdőszoba, zárt folyosó és mellék-helyiségek Pécskai-ut 1b. május 1-re. Bővebbet Szücs F. Vilmosnál Karolina-utca 8. 680

Önvédelmi bot.

Farkasok, veszettkutyák, vaddisznók, rablógyilkosok ellen élete védve van. Önműködő szuronnal vas csőből. borzasztó csuszajom miatt nem bírtam küldeni, de most értesitem a községi előljárókat és éjjeli őreket, bankokat kikérdezték, hogy a szállítást megkezdtem. Becses türelmüket köszönöm Orosz L. Mátyás feltaláló Arad, Vesselényi-utca 34. sz. saját ház. 676

Keresek

egy háromszobás lakást fürdőszobával és mellék helyiségekkel a fő-tér közelében. Ajánlatokat tisztaság jellegével a kiadóhivatal továbbít. 721

Eladó házak

Flórián-utca 7. számú és Mikes Kelemen-utca 3. számú. Bővebbet ugyanott. 513

Kereskedő segéd

ki a román nyelvet is bírja, azonnali belépésre kerestetik. Molnár Gyula vaskereskedő Lippa. 678

Irodai teendőknél és gépirásban jártas

kisasszony

állandó alkalmazást nyerhet

Rudkovski Ferenc

réz műves gyárában

Kiss Ernő-utca 5. sz.

Német nyelv tudása megkívántatik. 711

Keresünk

vidékre, vegyeskereskedésünk részére jó házból való, és a magyar, román nyelvet bíró

tanonc-zot.

Weisz Ignácz és Fia

Almás-Alcsill. 699

1908 V. 314—4 szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági kiküldött az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagybuttyini kir. járásbíróságnak 1908. évi V. 314/4. számú végzése következtében, Dr. Pap Teodor nagy-palmágyi ügyvéd által képviselt, Lázár Cornélné nagy-palmágyi lakos javára, almási lakos elleni 97 kor. 40 fillér s jár. erejéig 1908. évi július hó 30-ik napján foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 840 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: istálló, kamara és tehének nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nagy-buttyini kir. járásbíróság 1908. évi V. 314/4. számú végzése folytán 97 kor. 40 fillér hátralekös tökekövetelés ennek 1908. évi január hó 1. napjától járó 8% kamatai és eddigi összesen 41 korona 75 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Almás-on adós lakásán leendő megtartására 1909. évi február hó 6-ik napjának délelőtt 10 óra határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénz-

fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Nagy-Buttyinban a kir. járásbíróság 1909. évi január hó 18 napján. Tomits János. kir. j. kiküldött.

Bor eladás

Világosi hegyi bor, Rizling, Bakator, Kadarka és Mustos fehér összeházasítva 32 kor. hektója, 50 literen felül kapható, nem kerti bor, sem homoki, csak tiszta hegyi bor. Külön fajok magasabb áron kaphatók.

Benya Péter

bortermelő 713

Világoson.

SZŐLŐPÓTLÁSHOZ

rendkívül gyökérdus, fajtiszta

hárszal kötve készült

szőlőoltványok

továbbá 1 és 2 éves rend-

kívül gyökérdus, fajtiszta

Riparia Portalis

alany bármily mennyiség-

ben kapható.

Kéretik a szükségletet előjegyeztetni.

Vojtek Alajos

szőlőgazdasága GYOROKON.

Telefon Arad 147.

Telefon Gyorok 14.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság.

Vagyon

Mérleg-számla 1908. évről.

Teher.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pénztár álladék			533.743	24	Alaptőke :				
Váltó-tárca álladék			12.939.046	49	10000 drb. 400 koronás részvényben			4.000.000	
Folyó számlai adósok :					Tartalékalapok :				
értékpapirokkal és jelzálog biztosítékkal fedelve	6.788.230	93			Általános tartalékalap	2.588.553	15		
törvényhatóságoknál, részvénytársaságoknál és szövetkezeteknél fedezet mellett	2.525.227	61	9.313.458	54	Árfolyam különbözei tartalékalap	200.000			
Jelzálog kölcsönök			5.349.394	79	Ingatlan értékkülönbözei tart. alap	100.000		2.888.553	15
Előlegek értékpapirokra			204.358		Tisztviselők és szolgák nyugdíjalapja			509.360	04
Más intézeteknél elhelyezett tőkék			350.562	22	Betétek			15.788.086	58
*Saját értékpapírok			666.248		Hitelezők			1.630.062	80
Tisztviselők és szolgák nyugdíjalapjának értékpapirjai			89.600		Visszleszámított váltók			3.195.393	90
Ingatlan vagyon			80.000		Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankjára átruházott jelz. kölcsönök			773.492	40
Felszerelések	16.225	99			Be nem fizetett betét kamat adó ...			29.567	33
10% leírás	1.625	99	14.600		Előre felvett kamatok			213.864	04
Hátralékos kamatok			18.932	24	Föl nem vett osztalék			90	
					Nyereség-egyenleg			531.473	28
			29.559.943	52				29.559.943	52

Ebből Állampapírok és záloglevelek 533.900 korona.

Kelt Aradon, 1908. évi december hó 31-én.

Heinrich Sándor, s. k.
vezérigazgató.

Földes Soma, s. k.
főkönyvvezető.

Az igazgatóság:

Urbán Iván, s. k.
elnök.

A felügyelő-bizottság:

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
elnök.

Gróf Breda Victor, s. k. **Nachtnébel Ödön, s. k.**
Fábián László, s. k. **Purgly János, s. k.**
Friebeisz Miklós, s. k. **Salacz Gyula, s. k.**
Hegedüs László, s. k. **Szalay Antal, s. k.**
Vásárhelyi László, s. k.
igazgatók.

Daniel Endre, s. k.
felügyelő-biz. tag.

Szathmáry János, s. k.
felügyelő-biz. tag.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottságának jelentése a tizenkilencedik rendes közgyűléshez.

Tiszteit Közgyűlés!

Van szerencsénk az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaságnak 1908. évi mérlegére vonatkozólag a keresk. törvény 195. §-a és a társulati alapszabályok 83. §-a értelmében jelentésünket a következőkben terjeszteni elő.

A társulat vagyonkezelését, valamint a könyveléseket úgy az anyaintézetnél, valamint a fiókintézeteknél az elmúlt évben többször tüzetesen megvizsgáltuk s ennek alapján jelenthetjük, hogy úgy az ügykezelést, valamint a könyvelést mindenkor rendben levőnek és úgy a keresk. törvény, mint az alapszabályok intézkedéseinek teljesen megfelelőnek találtuk.

Jelentjük továbbá, hogy az igazgatóság részéről elénkbe terjesztett mérleget, továbbá a veszteség- és nyereség számlát behatóan megvizsgáltuk, az egyes könyvekkel összehasonlítottuk s úgy találtuk, hogy a kitüntetett eredmény, úgy az általunk 1908. évi december hó 31-iki állapotokra vonatkozólag meg-

ejtett felvételekkel, valamint az egyes naplókcal és könyvekkel teljesen megegyezik s a keresk. törvény ide vonatkozó intézkedéseinek tökéletesen megfelel.

Ezek után a választmány és igazgatóságnak a kitüntetett 531.473 korona 28 fillér tiszta nyeresemény felosztását tárgyzó és az évi jelentésben foglalt azon javaslatához, hogy ebből 450.000 korona a befizetett 4.000.000 korona alaptőke osztaléka fejében a 19-ik számú szelvények bevonása mellett kifizetessék, 33.147 korona 33 fillér az igazgatóság jutalékára, 4500 korona a felügyelő-bizottság tiszteletdíjára fordítsassék, továbbá 11.446 korona 85 fillér az „Általános tartalékalap”-hoz csatoltassék és végre 32.379 korona 10 fillér az 1909. évi veszteség- és nyereség számlára átvitessék, — hozzájárulunk és a t. közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Végre kérjük a t. közgyűlést, hogy az 1908. évet illetőleg úgy az igazgatóság, valamint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Kelt Aradon, 1909. évi január hó 30-án.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Daniel Endre, s. k.
felügyelő-biz. tag.

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
felügyelő biz. elnök

Szathmáry János, s. k.
felügyelő-biz. tag.